

2019

ANKARA YEREL YÖNETİMLER RAPORU

Ankara için yerelden talep ediyoruz!

TMMOB
Şehir Plancıları Odası
Ankara Şubesi

TMMOB Şehir Plancıları Odası
Ankara Şubesi
Ankara Yerel Yönetimler Raporu

Ankara için yerelden talep ediyoruz!

Mart 2019

TMMOB
Şehir Plancıları Odası
Ankara Şubesi

İÇİNDEKİLER

Giriş	3
1. Kent Ekonomisi	5
2. Kent Ekolojisi	21
3. Ulaşım ve Altyapı	30
4. Kent Kimliği	36
5. Planlama Mesleği	43

Giriş

Şehir Plancıları Odası Ankara Şubesi olarak Ankara’da yerel ve merkezi yönetimler tarafından kente ve kentliye yönelik yürütülen çalışmalarını kurumsal ve mesleki kimliğimizle takip ediyor; bu konulara ilişkin görüş ve önerilerimizi gerçek ve bilimsel bilgilerle kamuoyuyla paylaşıyoruz. Planlama mesleğinin çok boyutlu ve her şeyden öte kamu yararını, hukukun üstünlüğünü ve temel insan haklarını esas alan bir meslek olduğunu savunuyoruz. Ankara’nın doğal, kültürel ve tarihi değerlerinin korunarak yaşatılması için mücadele ederken, kentin tüm toplumsal kesimlere ait olduğuna inanıyoruz. Yerel yönetimleri de kentin ve kentlilerin ihtiyaçlarına kamu yararını, hukukun üstünlüğünü ve temel insan haklarını gözeterek yanıt vermesi gereken kurumlar/alanlar olarak görüyoruz.

Bu yaklaşımla, Ankara’da kentsel ve toplumsal alanda yaşadığımız güncel problemleri tespit etmek ve bu problemlere yönelik taleplerimizi oluşturmak için uzmanlar, meslek odaları, sivil toplum örgütleri, mahalle örgütlenmeleri, meslektaşlarımız ve katkı sunmak isteyen tüm katılımcılar ile 19, 20 ve 26 Ocak 2019 tarihlerinde “Yerel Yönetimler ve Ankara Çalıştayları” kapsamında bir araya geldik. Bu çalıştaylar, merkezi ve yerel yönetim politikalarının kıskacında kentimizde oluşan mekânsal, iktisadi ve toplumsal sorunları tartışabileceğimiz, yaşam alanlarımız için fikir üretebileceğimiz, taleplerimizi dile getirebileceğimiz bir çalışma ortamında, geleceğimizi birlikte kurgulayabileceğimizin umudu ile gerçekleştirilmiştir. 50’nin üzerinde sivil toplum temsilcisi, akademisyen ve meslek insanının katılımıyla düzenlenen 6 adet çalıştay sonucunda ortak sorunlar ve bu sorunlara ilişkin talepler raporlaştırılmıştır. Bu kolektif çalışmanın önce yöntem olarak değerlendirilebilmesi, ardından çıktılarının Ankara ile ilgili derdi olan tüm yerel yönetimler için bir kılavuz olarak kullanılabilmesi amaçlanmıştır.

Çalıştay başlıklarına paralel olarak hazırlanan raporda öncelikle Türkiye’de benimsenen inşaat temelli iktisadi büyüme paradigması içinde Ankara’da kentsel ekonominin nasıl yürüdüğü ortaya koyulmuştur. Devamında bu paradigmanın kent in ekolojik değerleri üzerinde oluşturduğu tehdit detaylandırılmış, tüm tehditlerin ortadan kalkması konusunda talepler dile getirilmiştir. Kent yönetimlerinin ulaşım ve altyapı faaliyetlerine ilişkin eksiklikleri ve hatalı uygulamaları üçüncü bölümde incelenmiştir. Ankara, başkent olması dolayısıyla mekânda hegemonya kurulum sürecinin ana kentlerinden biri olmuştur. Bu doğrultuda Ankara kent kimliğine dair yitirilenler ve eksik bırakılanlar kent kimliği başlığı altında ele alınmıştır. Bütün bu süreç içinde planlama meslek alanının dönüşümü ve bu alanda oluşan sorunların tespitine son bölümde yer verilmiştir.

Çalıştay katılımcılarımızın da vurguladığı gibi, yerel yönetimler seçimden ibaret değildir. Seçim dönemlerinde popülist söylemler eşliğinde dile getirilen proje önerilerinin ötesinde; yaşadığımız uzun dönemli tahribat süreci içinde yok olan tüm değerlerimizin ve ihlal edilmiş olan haklarımızın yeniden kazanılması ve korunması adına sürekliliği olan bir yerel yönetimler programının ortaya konulması bir ihtiyaçtır. “Yerel Yönetimler ve Ankara Çalıştayları”, bu ihtiyaca cevap arama çabası içinde gelecekte toplumun tüm kesimleriyle birlikte sürdüreceğimiz çalışmalarımızın bir başlangıcı olmuştur. Bu çabanın yeni yerel yönetimler tarafından da benimsenmesi temennisiyle mücadelemizi ve dayanışmamızı büyüten herkese teşekkür ederiz.

TMMOB Şehir Plancıları Odası Ankara Şubesi

1. Kent Ekonomisi

Cumhuriyetin kuruluş yıllarında devletçilik ve halkçılık ilkeleri doğrultusunda uygulamaya konan, daha sonra 1960'lı yıllarda da benimsenen ithal ikameci sanayileşme modelleriyle devam eden planlı kalkınma yaklaşımları, 1980'li yıllarda başlayan ve bugünlere damgasını vuran neo-liberal politikalar sonucunda terk edilmiştir. Bu politikaları miras alan AKP iktidarı döneminde gerek kamu yatırımlarının inşaat sektöründe yoğunlaşması, gerek yasal düzenlemelerle sektörün sürekli teşvik edilmesi sonucunda; inşaat sektörü ülke ekonomisinde başat sektör haline almıştır. 16 yıllık AKP yönetiminin sonucunda bugün; tarım ve sanayi sektörlerine dayalı istihdam ve üretim tamamıyla gücünü kaybederken, toplumun üretime katılımı ve alım gücü gerilemekte; ülke ekonomisi beton yığınları arasında çökmektedir. Salt inşaat sektörü ile yaratılan ekonomik canlılığın sonuna gelinmiş ve iktidarın övünç kaynağı inşaat sektörü çöküş sürecine girmiştir. Bu çöküşün bilincinde olan AKP iktidarı, inşaat sektöründe görülen üretimden satışa darboğazların aşılmasına yönelik “günü kurtarabilmek” adına sektörü canlandırarak çeşitli politikaları gündeme getirmeye devam etmekte, yerel yönetimler de kentleri bu politikaların peşine takılmış biçimde yönetmektedir. Bugün bu ekonomik çöküş içinde Türkiye 31 Mart 2019 tarihinde yerel seçimlere gitmektedir.

İnşaata dayalı ekonomi modelinin nasıl kurgulandığına ve yürütüldüğüne dair örneklerle tüm Türkiye kentlerinde olduğu gibi Ankara’da da karşılaşmaktayız. İçinde bulunduğumuz seçim döneminde yerel yönetimlerin bu tür politikaları sürdürüp sürdürmeyeceği, bu politikaların karşısında durup durmayacağı veya bu politikaların karşısına ne koyacağı en büyük soru olarak karşımızda dururken, Şehir Plancıları Odası Ankara Şubesi olarak Türkiye ekonomisini çöküşe götüren sistemin aşamalarını hatırlatmak ve konuya ilişkin taleplerimizi dile getirmek isteriz. Konu elbette burada ele alınan örneklerle sınırlı olmamakla birlikte meseleyi bütüncül şekilde kavramak ve bu sistemin durdurulmasına/değiştirilmesine ilişkin somut taleplerimizi ortaya koymak için yol gösterici nitelikte örneklerle başvurulmuştur.

ANKARA’DA İNŞAATA DAYALI EKONOMİK SİSTEM NASIL İŞLİYOR?

Kentsel alanlar hiçbir rasyonalitesi olmaksızın parçacıl planlarla kent çeperlerine doğru yayılmaktadır.

Ankara başkent olarak mesleğimizin icrası ve kentleşmeye ilişkin mevzuatın uygulanması yönlerinden Cumhuriyet tarihi boyunca Türkiye kentleşmesinde öncü olmuş ve diğer kentlere örnek olmuştur. Ancak bugün gelinen noktada Ankara’da öncü ve örnek bir vizyon doğrultusunda bir kentleşme yaşanmamaktadır. Kent dengesiz bir biçimde yayılarak genişlemektedir. TÜİK verilerine göre Ankara’da 2002 yılında 5,5 milyon m² ruhsatlı inşaat üretilmiş, 2017 yılında bu sayı 29,3 milyon m²’ye

çıkıştır. Bu inşaat faaliyetlerine alan açılması adına kent sürekli genişletilmektedir. Bu yayılma/saçaklanma üst ölçek planlara aykırı şekilde hazırlanan ve yerel yönetimlerin onayından geçen parçacıl planlar eşliğinde başlamıştır. Bugün ise bizzat Ankara Büyükşehir Belediyesi tarafından onanan, kent makroformunu çok geniş sınırlara ulaştırarak doğal alanlara zarar veren, genişleyen kentte kentin ihtiyacının çok daha ötesinde yapıları çevre üretimine zemin hazırlayan Ankara Çevre Düzeni Planı doğrultusunda sürdürülmektedir.

Ankara Büyükşehir Belediyesi tarafından hazırlanan ve 2007 yılında onanan 1/25.000 ölçekli 2023 yılı hedefli Ankara Nazım İmar Planı yürürlüğe girdiği günden bu yana binlerce kez değişikliğe uğramıştır. Bu değişikliklerin ötesinde, birçok alt ölçekli plan, bu plana aykırı olarak Ankara Büyükşehir Belediyesi ve ilçe belediyeleri tarafından onanmıştır. Onaylanan bu planlar kentsel alanların kent çeperlerine geri döndürülemez biçimde yayılmasına yol açmıştır. Örneğin 2023 Ankara Nazım Planı ile dere yatağı, vadi tabanı gibi doğal eşiklerin olduğu, düşük yoğunluklu gelişimi öngörülen ve fiziksel ve sosyo-kültürel altyapısı da düşük yoğunluklu gelişime uygun olarak planlanan Ankara'nın Güneybatı koridoru bu irrasyonel yayılmanın en net gözlemlenebildiği alanlardan birisidir. Bu alanda yapılan yoğunluk artışları sonucunda ortaya çıkan kapalı, güvenli, çok katlı yapıları çevre, AKP'nin benimsediği inşaat odaklı gelişimin gösterge mekânlarından birisi olmuştur. İncek, Dodurga ve Beytepe bölgelerini içinde alan bu alan için 2000'li yıllardan itibaren parsel bazlı yoğunluk artışı sağlayan yüzlerce plan üretilmiştir. 2002 yılından 2019 Mart ayını kapsayan süreçte Şubemizce açılan 774 adet davadan yaklaşık 180'i bu bölgedeki şehircilik ilkelerine aykırı şekilde onaylanan planlara yöneliktir. Ancak tüm uyarılara ve yargı kararlarına rağmen başta Ankara güney batı koridoru olmak üzere kent tüm yönlerine doğru yayılmaya devam etmektedir.

İmar mevzuatına ve şehircilik ilkelerine aykırı olarak sürdürülen mevcut yayılma, Ankara Büyükşehir Belediyesi tarafından hazırlanan ve 2017 yılında onaylanan 1/100.000 ölçekli Ankara Çevre Düzeni Planı ile meşrulaştırılmıştır. Yani Ankara Büyükşehir Belediyesi, doğal alanları yok eden, kentin yapıları çevresinin dengesini bozan, kamusal harcamaları artıran ve saçaklanan kent stratejisini 2038 yılına kadar artırarak sürdüreceğini bu plan ile ilan etmiştir.

Düşük fiyatlı araziler üzerinden kentsel rant yaratılarak sermaye kesimine kaynak sağlanması amacıyla sürdürülen bu yayılmacı strateji içinde yayılan kentin altyapı maliyetleri (otoyol, kanalizasyon, kentsel hizmet sunumu vb.) bütün Ankaralıları yüklenmektedir. Yani liberalizmin "görünmez eli" neoliberal çağda bir yan kesici eli gibi çalışmakta ve yoksuldan sürekli çalıp zengine aktarmaktadır.

TALEP: Parçacıl ve gerçeklikten uzak plan kararları neticesinde yayılan kentsel büyüme durdurulmalıdır. Parsel bazlı plan değişiklikleri Ankara'nın gelişmesinde akılcı bir araç olarak kullanılamaz, bu tavırdan acilen vazgeçilmelidir. Kamu yararını gözetmeyen planları meşrulaştırma amacı taşıyan Ankara Çevre Düzeni Planı'nın iptalini istiyor, Ankara'yı tüm değerleriyle ele alacak ve Ankara'nın tüm sektörlerini dengeli biçimde canlandıracak kapsamlı ve akılcı bir çevre düzeni planının hazırlanmasını talep ediyoruz.

Ankara'da herhangi bir ihtiyaç dâhilinde olmayan, yoğunlukla üst gelir grubuna hitap eden konutlar üretilmektedir.

Ankara kişi başına en çok konutun üretildiği şehirdir. 2002-2017 yılları arasında elde edilen verilere göre Türkiye'de 1000 kişi başına yıllık 9.1, İstanbul'da 10.4, Ankara'da 14,5 daire üretilmiştir. 2038 Ankara Çevre Düzeni Planında bu aşırı konut üretiminin önüne geçilecek hiçbir plan kararı mevcut değildir. Bu planla, planın hazırlandığı yıl olan 2015 yılında 5,2 milyon nüfuslu Ankara'da 12 milyon nüfusa yetecek kadar planlı konut alanının olduğu tespiti yapılmış ancak bunu geriye döndürmek adına herhangi bir politika ortaya koyulmamıştır. Aksine problemi daha da büyütecek şekilde 2038 yılına kadar 18 milyondan fazla nüfusa yetecek kadar konut üretilmesi hedeflenmiştir. Yani Ankara'da hâlihazırda ihtiyaç fazlası olan konut arzının daha da artırılması politikası yerel yönetimler eliyle sürdürülmektedir.

TALEP: Ankara'da başta konut olmak üzere tüm inşaat sektörü envanterinin çıkarılması gerekmektedir. Bunun karşısında nüfus projeksiyonu doğrultusunda ve yaşanan barınma sorununa çözüm temelli bir planlama çalışmasının yapılması öncelikli talebimizdir. Yerel yönetimler sermayeye kar kazandırma odaklı konut üretim faaliyetlerinin önünü açan plan çalışmaları yapmak yerine; işçi, memur ve öğrenci yoğunluklu kentte barınma sorununa çözüm getirecek nitelikli, ucuz, özgün mimari karaktere sahip ve çevresel değerlerle uyumlu sosyal konut/toplu konut çevreleri yaratılmasını talep ediyoruz.

Sürekli inşaat faaliyetleri yürütebilmek adına doğal ve kültürel varlıklara zarar verilmektedir.

Doğal ve kültürel varlıklara ilişkin geliştirilen yenileyerek "koruma", "halkın kullanımına açma", "topluma sağlıklı bir çevre sunma" gibi yöntemler inşaat odaklı ekonomik büyümeye bir canlılık katma stratejisine dönüşmüştür.

- Ankara'nın güneyi; ODTÜ Ormanı, İmrahor Vadisi, Eymir Gölü, Mogan Gölü gibi doğal alanlardan oluşan bir doğal yaşam koridoru iken inşaat odaklı büyüme sonucunda çevrelerinde oluşan yoğun yapılaşmanın baskısı ile alanda tahribatlar meydana gelmeye başlamıştır. Burada gerçekleştirilen en yıkıcı örnekler; İmrahor

Vadisi yamaçlarına yapılan Sinpaş Altınoran, Marina Ankara, Mühye Başkent Ankara konutları gibi isimlerle duyurulan lüks konut projeleri, ODTÜ Ormanı tahrip eden yol projeleri, Mogan Gölü'nü doğallıktan koparan peyzaj çalışmaları ve çevresindeki yoğun konut gelişimi olarak sıralanabilir.

- Bütünşehir Yasası olarak bilinen 6360 sayılı kanun ile Ankara Büyükşehir Belediye sınırı il mülki sınırına genişletilmiştir. Böylece 2011 yılı itibariyle 25 ilçede yaklaşık 700'ü kırsal nitelikli olmak üzere 1500 mahalle Ankara Büyükşehir Belediyesi yetki alanına girmiştir. Ancak kırsal nitelikli çoğu alanda tarım, hayvancılık gibi faaliyetleri geliştirmeye yönelik herhangi bir plan kararı üretilmemiştir. Aksine yapılı çevreyi tarımsal nitelikli alanlara doğru genişleten birçok karar Ankara Büyükşehir Belediyesi Meclisi tarafından alınmakta, ilçe belediyelerince bu kararlara uygun şekilde alt ölçekli planlar üretilmektedir.
- 5366 sayılı Yıpranan Tarihi ve Kültürel Taşınmaz Varlıkların Yenilenerek Korunması ve Yaşatılarak Kullanılması Hakkında Kanun'a dayanılarak alınan Kentsel Yenileme Alanı kararları kent içinde yeni inşaat faaliyetlerine alan açmak için kullanılmaktadır. Atatürk Orman Çiftliği arazileri üzerinde ve Tarihi Kent Merkezi Ulus'ta kentsel yenileme alanı ilanları ile yeni inşaat faaliyetleri yaratılmaktadır. Ulus tarihi kent merkezi herhangi bir imar planına ve kapsamlı araştırmaya konu edilmeksizin arkeolojik sit alanlarını da kapsayacak şekilde yenileme alanı ilan edilmiştir. Yenileme alanı ilanına dayandırılarak tarihi İller Bankası Binası yıkılmış, Ulus İşhanı, Anafartalar Çarşısı, 100. Yıl Çarşısı gibi yapılar yıkım tehdidi altına girmiştir.
- Kent içinde tarihi ve kültürel değere sahip alanların koruma adı altında yenilenmesi/dönüştürülmesi; kentte inşaat faaliyetini sürdürme, durmaksızın canlı tutma yöntemlerinden biri diğeridir. Saraçoğlu Mahallesi zorla boşaltma, tescil düşürme, riskli alan ilan etme gibi yöntemlerle önce yıpratılmış, sonra bu bahaneyle kentsel yenilemeye konu edilmiştir. Ulus'ta Hamamönü ve Hamamarkası bölgelerinde yer alan tarihi binaların birçoğunun yıkılıp yenileme adı altında aslına uygun olmayan biçimde yeniden inşa edilmesi bir koruma pratiği olarak topluma sunulmaktadır.

TALEP: İnşaat odaklı ekonomik büyümeye canlılık katma uğruna Ankara'nın kültürel ve doğal varlıklarına zarar vermiş olan; Ulus, Kızılay, AOÇ ve Vadiler üzerinde konumlanan faaliyetler başta olmak üzere tüm hatalı uygulamaların tespitinin yapılması ve bu tespitlerin kamuoyuyla paylaşılması gerekmektedir. Kentimizdeki bütün kültürel ve doğal varlıkların üzerindeki tehdidin ivedi adımlarla kaldırılması, bu alanların özgün değerlerine kavuşturularak korunması, kamu yararı gözetilerek planlanması yönünde etkin kararların alınması konusunda ısrarcı olunmasını talep ediyoruz.

Kentsel dönüşüm projeleri yeni yapılaşmaların önünü açan bir araç haline almıştır.

- 2012 yılında yürürlüğe giren Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun ne yazık ki yeni inşaat faaliyetlerine alan açmak için kullanılan bir yasa haline almıştır. Yakın zamanda büyük depremlerle Türkiye acı kayıplar yaşamıştır. Bu kayıplar riskli yapılaşma tartışmasını gündeme getirmiş ve başta İstanbul olmak üzere birçok kentte yer alan plansız, denetimsiz ve riskli yapılaşmalara dikkatleri çekmiştir. Türkiye kentlerinde kimi yerleşim alanlarının sağlıklılaştırılarak dönüşümü kuşkusuz büyük önem kazanmıştır. Çıkarılan yasa ise yürürlüğe girdiği günden bu yana ne yazık ki amacının dışında kullanılmaktadır. Ankara'da yerleşim ölçeğinde güncel bir risk analizi yapılmazken Ankara kent merkezine yakın alanlarda Bahçelievler, Anıttepe, Ayrancı, Esat, Aydınlik evler gibi semtlerde riskli yapı bahanesiyle binalar birer birer yıkılmaktadır. Yıkılan alanlarda, var olan ve üst ölçekte bir yerleşimin açık-yeşil dokusunu oluşturan arka ve ön bahçelerine yapılaşma alanı genişleyecek şekilde yeniden yapılaşma sağlanmaktadır. Sonuçta Ankara'da sağlıklı yapılaşma adı altında ilerleyen bir betonlaşma yaşanmaktadır. Bu durumun yanında Saraçoğlu Mahallesi gibi zemin ve yapı itibarıyla hiçbir risk taşımayan kimi alanlarda ise dönüşümün kolaylaştırılabilmesi adına bilime ve hukuka aykırı şekilde riskli alan kararları ilan edilmektedir.
- 5393 Sayılı Belediye Kanununun 73. maddesinde 2010 yılında yapılan değişiklikle Ankara'da her türlü alan, (yapılı-yapısız, imarlı-imarsız) kentsel dönüşüm ve gelişim alanı olarak ilan edilmektedir. Ankara'da Belören, Mühye, Fevziye, Hallaçlı, Karataş, Hacılar, Ballıkuyumcu, Beytepe, İmrahor, Yakupabdal, Çayyolu, Çaldağ, Lodumlu, Hacıkadın, Mamak, Dikmen bölgelerinde üzerinde hiçbir yapı bulunmayan hatta tarım alanı, mera, ağaçlandırılacak alan gibi özelliklere sahip birçok alan kentsel dönüşüm ve gelişim alanı ilan edilmiştir.

TALEP: Kentsel dönüşümde bir sınır belirleme ve içinde maksimum kâr sağlayacak yapılaşma önerme yaklaşımının acilen terk edilmesi gerekmektedir. Toplumsal ve mekânsal çelişkileri, eşitsizliği derinleştiren, insanları yerinden eden, tüm toplumun sağlıklı ve modern çevrelerde yaşamasının önünde engel oluşturan tüm uygulamaların geriye döndürülmesi konusunda ciddi çalışmalar yapılmasını talep ediyoruz.

Kamu malları ve kamu hizmet sunumları, çeşitli özelleştirme yöntemleriyle özel sektöre devredilmektedir.

Cumhuriyet döneminin ilk yıllarından itibaren devlet yatırımlarıyla şeker, demir, tekstil, kâğıt, çay, fındık, elektrik, taş kömürü, tekel ürünleri gibi alanlarda üretim

yapan kamu iktisadi teşekkülleri ve devlet fabrikaları inşa edilmiştir. 2001 krizi sonrasında Türkiye'yi ekonomik krizden kurtarmak adına uygulanan ekonomi programı neticesinde kamu maliyesindeki açıkların kapatılması adına özelleştirme furyası başlamış, tüm teşekküller özel sermayeye devredilmiştir. 1995'te Türkiye'de kamu işletmelerinin sayısı 278 iken bugün devlete ait ya da devletin ortak olduğu yalnızca 71 kurum kalmıştır. Türkiye tarihinde gerçekleştirilen toplam 69,9 milyar dolarlık özelleştirmenin 61,7 milyar doları son 16 yılda yapılmıştır. Devlet işletmelerini büyük ölçüde tasfiye eden merkezi özelleştirme politikaları artık yerel yönetimlerin yetkisi ve denetimi altında olan kamuya ait arazilerin ve kamu hizmet sunumlarının özelleştirilmesi şeklinde devam etmektedir.

- Ankara'da EGO'ya ait olan elektrik hizmetlerinin dağıtımı 1982 yılında Türkiye Elektrik Kurumuna, doğalgaz hizmetleri de 2007 yılında Başkent Doğalgaz Dağıtım A.Ş.'ye devredilmiştir. Belediye'nin Hazineye ve BOTAŞ'a olan milyar liralık borçlarının bu yolla ödenmesi planlanmıştır. Temel amacı kamu hizmeti sunumunun ötesinde kar sağlamak olan şirketlerin yeni fiyatlandırma politikaları sonucunda ise vatandaş bu hizmetleri çok daha pahalıya satın almaya mecbur kalmıştır. Özelleştirmenin birkaç yıl sonrasında belediyenin bu sefer de Başkentgaz'a borcu oluşmuş, bu borçlar bahane gösterilerek diğer hizmetlerin özelleştirilmeleri konu olmuştur. Belediye bütçeleri bu bitip tükenmez borç sarmalı içerisinde boğulmaktadır.
- Kamu mülkiyetindeki arazilerin, binaların ve taşınmazların ihale usulü ile satış işlemleri büyük bir hızla gerçekleşmektedir. Örneğin Ankara'nın hem sahip olduğu mimari ve kentsel değer hem de yoğun yeşil dokusuyla kentin merkezinde nefes alma alanı olan Saraçoğlu (Namık Kemal) Mahallesi'nin hazine taşınmazları arasından çıkarılarak özel şirkete "ekonomiye kazandırılmak amacıyla" devri, kamuya ait taşınmazların tasfiyesinin ve özelleştirilmesinin önemli örneklerinden biridir.
- Belediye mülkündeki kamu arazileri ve binaları parça parça ve emsallerine göre çok düşük fiyatlarla satışa çıkartılarak yandaş sermayedarlara peşkeş çekilmektedir. Haziran 2016'dan bu yana Ankara Büyükşehir Belediyesi mülkiyetinde olan içinde AOÇ ve İmrahor Vadisi arazileri de bulunan kamuya ait 1770 adet taşınmaz ihale yoluyla satışa çıkarılmıştır. Özelleştirmelerle ve satışlarla kamu arazileri yok edilirken, Ankara Büyükşehir Belediyesi'nin hazineye ve bankalara olan borcu katlanarak artmaktadır.
- AKP yönetimi tarafından "İsraf ekonomisi değil, üretim ve verim ekonomisine geçiyoruz" söylemleri dile getirilmeye başlansa da, 'üretim' yapacak reel sektörün kalmadığı ülkemizde kamunun elinde bulunan üretim alanlarının arazileri dahi özel sektöre devredilmeye başlanmıştır. Ankara'nın üretim tarihinde önemli bir yere sahip olan Maltepe Havagazı Fabrikası, EGO Hangarları, Bira Fabrikası, Şeker Fabrikası gibi Cumhuriyet tarihinin Ankara'da yer alan en eski endüstri

alanları aşama aşama tasfiye edilmiştir. Ankara için sınai, kültürel ve tarihsel değerler taşıyan bu üretim alanlarının tasfiyesi sonrasında kimilerinin arazileri sermayedarlara devredilerek yüksek yoğunluklu inşaat faaliyetlerine konu edilmiştir.

- Özelleştirmenin bir başka boyutu kamu-özel iş ortaklığı modelidir. Kamu özel-iş ortaklığı modeli kamusal varlıkların mülkiyeti şeklen kamuda kalsa da işletme, kullanma hakkını özel firmalara bırakma operasyonudur. Bunun Ankara'daki en önemli örneği yerelde etkin bir biçimde yönetilmesi gereken sağlık hizmeti sunumunun dönüştürülerek özel şirketlere devredilmesi amacıyla ortaya çıkan şehir hastaneleri projeleridir. Belediyelerin sağlık hizmeti sunumunun önemli bir parçası olduğu geçtiğimiz yıllar içinde unutulmuş, sağlık hizmetinin ticari kaygılar içinde sunumu tamamıyla merkezi yönetime bırakılmıştır. İlaç endüstrisi, tıbbi cihaz alımı, özel sağlık sigortacılığı, tıp turizmi gibi konuların yanında hastane alanlarının planlanması ve inşası da özel sermayenin en yüksek karı elde etmesini sağlayacak şekilde ele alınmaktadır. Şehir hastanelerini işletecek olan yüklenici firmalara kamu arazileri ücretsiz olarak tahsis edilmekte, gerçekleştireceği inşaat ve öngörülen sağlık hizmeti 25 yıllığına kiralanmakta ve hastaneler için %70 doluluk oranı garantisi verilmektedir. Kısacası kamu arazileri talan edilmekte, toplum kamu-özel işbirliğinde müşteri olmaktadır. Belediyeler bu projelerin mekânlarını (inşaat alanı, ulaşım bağlantıları vs.) ve modelin çelişkilerini sorgulamaksızın özel sermayeye sunmaktadır.

TALEPLER:

1. Özelleştirmelerin Türkiye tarihindeki yıkıcı süreçleri görülmekteyken, yerel yönetimlerin özelleştirmeler yönündeki tutumu çok önemlidir. Ankara'da ihale yolu ile yapılan kamu malı satışlarının; fiyat karşılaştırma, sonuç kullanım, yeşil alana etkileri gibi bilgilerin ve yerel yönetimlere mali yansımalarının şeffaf bir şekilde kamuya paylaşılmasını talep ediyoruz. Bu tür özelleştirmelerin öncelikle nedenleri ardından mekân, toplum ve ekonomi kapsamında sonuçları, etkileri, çıkmazlarının ortaya konulması ve yeri geldiğinde hesap verilmesinin sağlanmasını talep ediyoruz.
2. Özelleştirme ve devamı sayılan kamu-özel işbirliği projeleri, büyük bir kapalılık, denetimsizlik, kayırmacılık ve çevre, tarih, kültür varlığı talanı ile uygulanmaktadır. Bu denetimsiz, kontrolsüz ve içinde büyük riskler barındıran sürecin, bir an önce kamu denetimi altına alınması bir zorunluluktur. Yerel yönetimlerin bu denetim konusunda gereken baskıyı kurmasını, yıkıcı imar faaliyetlerine onay vermek yerine engellemesini talep ediyoruz.

Özellikle seçim dönemlerinde hem yerel hem merkezi yönetim tarafından sunulan ‘mega’ projeler, ‘çılgın’ projeler, ‘prestij’ projeleri üzerinden büyük rantlar yaratılmaktadır.

Ne makro iktisadi hedeflere uygun olan ne de kamusal çıkarları maksimize etme hedefinde olan ‘mega’, ‘çılgın’, ‘prestij’ adlarıyla duyurulan projeler hukukun ve kamu denetiminin dışında; hem kent hem de ülke ekonomisine ciddi zararlar verecek şekilde uygulamaya koyulmaktadır. Bu projeler çevreye son derece duyarsız ve doğal/kültürel varlıklara saygıyı umursamaz şekilde yürütülmektedir.

- Ankara için İmrahor Vadisi’nde hayal edilen "Boğaz Projesi" ilk olarak 2011 genel seçimlerinden önce dönemin Başbakanı Recep Tayyip Erdoğan tarafından Ankara'nın çılgın projesi olarak dillendirilmiş ve ardından 2014 yerel seçimleri sürecinde "Ankara Boğazı" adıyla dönemin Büyükşehir Belediye Başkanı Melih Gökçek'in vaatlerinden birisi olmuştur. İmrahor Vadisi üzerinde turizm ve ticaret kullanımı ağırlıklı yapılaşmayı öngören imar planları 2017 yılında Melih Gökçek'in görevden alınmasının hemen öncesinde ihale edilmiştir. Melih Gökçek'in yerine atanan Mustafa Tuna ise "harcamaların etkin, verimli ve kamu kaynağı israfına yol açmayacak şekilde kullanılması esas alınarak bu ihale kapsamında yapılacak harcamaların da daha öncelikli ve elzem projelere harcanması" gerekçesiyle önce ihaleyi iptal etmiş olsa da 2019 yılında proje yeniden ihaleye çıkarılmıştır.
- 2009 yılındaki yerel seçim süreçlerinden “mega”, “en büyük”, “dev”, “rekor” benzetmeleri ile ilgi odağı haline getirilmeye ve aklanmaya çalışılan Ankapark, gelinen bu süreçte her türlü hukuksuzluğa rağmen ilerletilmiş, kullanım amacı mutlak tarım arazisi olan ve halka miras bırakılmış bir alana hiçbir fizibilite çalışması yapılmadan projelendirilmiş, kamu yararını yok sayarak herhangi bir ihtiyaç temeli bulunmadığı halde yapımı için devlet bütçesinden milyarlarca lira para harcanmış çürümüş bir israf projesidir. Dönemin belediye başkanı Melih Gökçek bu projeyi, 1 milyon 100 bin metrekare açık alan ile dünyanın en büyük tema parklarından biri olarak duyurmuştur. Belediye Başkanı Mustafa Tuna'nın açıklamasına göre; 2017 yılına kadarki süreçte Ankapark için 2 Milyar TL harcanmış ve gelinen son aşamada ise bilinen maliyetinin %40'ından az bir bedel (765 Milyon TL) karşılığında 29 yıllığına (yani alanının 1 metrekaresinin aylık 2,2 TL'ye) kiralanması için ihaleye çıkarılmıştır. Kısacası Ankapark şehrimize karşı işlenen “en büyük” suçlardan biri olmuştur.
- 2004 yılında “Ankara'nın 7 harikası” olarak tanıtılan kent girişlerine önerilen, içerisinde çeşitli kullanımları içeren devasa heykeller seçim vaadi kapsamında duyurulmuştur. Aslında heykel adı altında çeşitli kentsel dönüşüm, alışveriş merkezi, konut, otel, lokantalar, eğlence merkezleri, konferans merkezi vb. inşaat projelerini kapsayan bu vaatler uzun yıllar tartışma konusu olmuş, ancak 10 yıl sonra farklı bir kapsamda gerçekleştirilmiştir. 2014 yılında Eskişehir, Konya, İstanbul, Samsun ve Esenboğa Havalimanı yollarında, üzerinde mermer, taş

kaplama ve Osmanlı motifleri bulunan 25 metre yüksekliğinde 5 adet kent giriş kapısı inşa edilmiştir. Hiçbir ihtiyaç temeli olmayan nitelsiz kapılar için toplam 25 milyon TL kamu kaynağı harcanmıştır.

TALEP: Yerel seçimler ‘mega’, ‘çılgın’, ‘prestij’ isimleri kullanılarak halkı aldatmayı hedefleyen bir projelendirme dönemi değildir. Hiçbir ihtiyaç temeli bulunmayan, kente ve ekonomiye getireceği büyük zararları analiz edilmemiş projelerden vazgeçilmesini, AOÇ üzerinde konumlanan Ankapark ile İmrahor Vadisi üzerinde amaçlanan millet bahçesi ve çevresinde konumlanan Ankara Boğazı gibi yoğun yapılaşma içeren, kamu yararını gözetmeyen projelerin durdurulmasını ve doğal yaşamın canlandırılması için acilen çalışmalar yürütülmesini talep ediyoruz.

Kent hayatı ve ticari yapısı sıkıştırılmış, AVM'lere indirgenmiştir.

20 yıldır hızla artan biçimde kentimiz; insanların sosyal yaşamlarını doğrudan biçimlendiren ve tüketim toplumu yaratmanın en önemli uğrak noktalarından biri olan alışveriş merkezleri ile kuşatılmaktadır. Ankara’da inşaat halindeki ile birlikte toplam AVM sayısı bu yıl 47’ye yükselecektir. 1,5 milyon metrekarelik kiralanabilir alan nüfusa oranlandığında, Türkiye’de AVM yoğunluğu sıralamasında Ankara kişi başı 3,4 metrekare ile birinci sırada iken İstanbul 2,8 metrekare ile ikinci sıradadır. Kentimizdeki tamamen ihtiyaç dışı AVM artışı/yarışı kapsamında kullanılmayan yapılar da AVM’ye çevrilmekte (Kızılay AVM), semt pazarları yıkılıp müşterisi olmayan AVM’ler inşa edilmekte (Maltepepark AVM), mevcut AVM’ler ise bu yarışta düşüşe geçtiği an yenilenme kapsamına alınmakta (Atakule AVM), ya yıkılıp yeniden yapılmakta ya da ek inşaatlar ile daha da büyütülmektedir (Armada AVM). Bunca sayıda AVM yetmezmiş gibi her yeni “prestijli konut/iş merkezi” projesi içinde yeni AVM’ler inşa edilmeye devam edilmektedir. Bu süreçte hızla dönüşen alışveriş kültürü ve getirdiği toplumsal etkileşim kısıtlılığı ile birlikte küçük esnaf kepenk indirmekte, ıssızlaşan kent merkezleri bakımsızlık sonucu çöküntü haline gelmekte, kentsel kültürel yaşam ve toplumsal etkileşim kısıtlanarak kapalı alanlara sıkıştırılmaktadır.

TALEP: AVM üretimi çılgınlığına son verilmelidir. Kent mekânında varlığını sürdüren esnafın ayakta kalmasını destekleyecek, kent merkezlerini canlandıracak plan ve projeler geliştirilmelidir. Bu doğrultuda Ankara bütününde ve kent merkezlerinde ekonomik ve kültürel faaliyet alanları iyi tasarlanmış kamusal alanlarla güçlendirilmesini, gündüz ve gece boyunca kent merkezlerini canlı tutacak farklı kentsel kullanımlar teşvik edilmesini, tüm toplumun kent merkezlerine erişim imkânı artırılmasını talep ediyoruz.

ANKARA'DA İNŞAATA DAYALI EKONOMİK SİSTEM NASIL PAZARLANIYOR?

Toplumun temiz su, hava, ulaşım, barınma, ortak kullanım alanlarının gasp edilmesiyle gerçekleştirilmeye çalışılan rant projeleri "dev projeler", "mega projeler", "prestij projeleri" adı altında pazarlanıp, kamuya "hizmet" adı altında seçim malzemesi olarak kullanılmaktadır. Bir an önce pazarlayabilmek adına mega projelerin hızla gerçekleştirilme süreci ve ardından devam eden iş bilmezlik ve denetimsizlik ile şehrimizde yaşanan YHT kazası gibi devasa felaketler haberlere yansımakta, Ankapark'taki yangınlar veya Melih Gökçek ve ekibinin saatlerce Ankapark treninde mahsur kalması gibi hafif atlatılmış ama reel sayısı bilinmeyen ölümlü ölümsüz iş kazaları yaşanmaktadır.

Yeni nesil lüks prestij konutları sermayenin arka bahçesi olarak görülen doğal alanlar üzerinde/çevresinde bin bir oyunla inşa edilirken, doğal alanlarımız bu prestij projelerinin bahçesi, göleti, vadisi olarak görülmekte; manzara ve kullanım kapsamı satış ve pazarlama unsuru olarak sömürülmektedir. Ayrıca bu projelerle doğal olan her şeyin metalaştırılarak yok edilmesi yetmezmiş gibi; "boğaz", "deniz", "marina", "dört mevsim kayak merkezi", "ege vadisi" gibi yapay ve gerçek dışı pazarlama stratejileri kullanılmaktadır.

Sermayedarların satış stratejileri içinde kamuyu dışlayan, toplumun belirli kesiminin ulaşabileceği "yaşam projeleri" ile "*yepyeni bir heyecan*", "*rengârenk yaşamlar*", "*bambaşka hayat*"lar vaat edilmektedir.

AKP iktidarı tarafından ekonomik krizin aşılması amacıyla tanımlanan "100 Günlük Eylem Planı" kapsamında birçok şehrin en değerli doğal ve kültürel alanlarında "millet bahçesi" projeleri yapılması hedeflenmiştir. Bu uygulama; var olan doğal değerlerin inşaat faaliyetlerinin canlandırılması amacıyla ideolojik bir pazarlama aracına dönüştürülmesidir. Bu pazarlama stratejisi iki koldan ilerlemektedir. Birinci koldan "7/24 çalışan", bedava çay ve kek temini yapılacak millet kıraathanelerinin bulunacağı, sözde yeşil alan artışı sağlayacağı ve kültürel donatılarla dolu olması kandırmacası ile kentin doğal alanlarının tahribatı topluma ideolojik bir baskı ile benimsetilmeye çalışılmaktadır. Diğer koldan ise çevrelerinde yapımı devam eden konut/ticaret projelerine artı değer katacağı düşünülerek konut projelerinde hızla "millet bahçesi manzaralı" olarak reklamlar başlamış, böylelikle konut pazarlama stratejisine dâhil olmuştur. Ankara'da İmrahor Vadisi, Eymir Gölü, Mogan Gölü ve Gölbaşı'nda kimi alanları kapsayan 3 milyon metrekarelik alan; doğa, spor, kültür, ticaret, merkez, su ve macera bölgeleri olmak üzere 7 etaba ayrılmış ve 18.02.2018 tarihinde İmrahor Vadisi yamaçlarına hukuk dışı bir biçimde inşa edilen konutların manzarasına denk gelen 1. etabı açık ihale edilmiştir. AKM Millet Bahçesi ise davet usulü ile kapalı kapılar ardında yürütülmektedir.

TALEP: İnşaat odaklı kar sağlama politikaları sonucunda doğal ve tarihi çevreyi yok eden, öncelikli bir ihtiyaca yönelik olmayan, topluma hizmet etmekten öte sermayenin çıkarları doğrultusunda oluşturulan projelerin kamuoyuna duyurusu için etik kuralları hiçe sayan, pervasızca yalanların sıralandığı pazarlama stratejilerine son verilmesini, kentteki tüm bina cepheleri, reklam panolarının bu tür reklamlardan arındırılmasını talep ediyoruz.

ANKARA'DA İNŞAATA DAYALI EKONOMİK SİSTEMİN TIKANIKLIKLARI NASIL AŞILMAYA ÇALIŞILYOR?

İmar ve ruhsat onayları üzerinden yaratılan yeni af ve rüşvet nitelikli politikalar ile hukuksuz uygulamalardan parasını ödeyerek kurtulabilmenin yolu açılmış ve paranın tüm kısıtların, ahlaksızlıkların önünü açabileceği yasalar ve kararlarla güvence altına alınmıştır.

Geçtiğimiz sene Haziran ayında genel seçim yatırımı ve krizin aşılmasına, “İmar barışı” adı altında kaçak yapılaşmanın affı yasallaştırılmıştır. Öngörülen süre iki kere uzatılmış ve hala devam etmektedir. Bu nedenle de iktidarın ihtiyaç duyduğu maddi beklentiyi sağlayamadığı tartışılmıştır. Keşmekeş içerisindeki mevcut yapılaşmanın ortaya çıkmasına yol açan, yolsuzluğun ve hukuksuzluğun sürdürülmesine göz yuman ve bizzat işletilmesini sağlayan iktidar, bu talan düzenine göz yumduğu tüm işlemlerin devlet eliyle affedilmesini de eklemiştir. Ülkemizdeki yapılaşma adedi ve imar/iskan durum bilgisinin bulunmadığı dönemin Çevre ve Şehircilik Bakanı Mehmet Özhasaki tarafından dile getirilmiş ama bu bilgi eksikliğine rağmen TÜİK verileri temel alındığında Türkiye’de 26,5 milyon bağımsız bölümde yaklaşık %60 oranında imara aykırılık tespit edildiği de beyan edilmiştir. Böylesi yüksek oranda kaçak yapılaşmanın var olduğu kentimizde, haberlere yansiyabilmiş doğal ve kültürel alanlara, özel koruma alanlarına, riskli alanlara ve daha nicelerine yapılmış imar affı başvuruları bulunmaktadır. İçinde ikamet eden ve çalışanlar varken bir anda yıkılan ve onca kişinin ölümüne sebep olan Kartal faciasındaki bina gibi büyük risk taşıyan yüzlerce riskli yapının da af başvurusuna dâhil olduğu tahmin edilmektedir.

Yapılan hatalı yapılaşmaları affetmek bir yana, Ankara’da belediye meclislerinde yeni hatalı uygulamaların önünü açacak birçok karar alınmıştır;

- Kamuoyunda Akçalı Yapı Kooperatifi olarak bilinen 180 hektarlık alana yapılması amaçlanan talan projesinin imar planlarına karşı yürüttüğümüz davalar devam ederken; inşaatı gerçekleştiren söz konusu şirket yapı ruhsatını vermesi halinde Çankaya Belediyesine 50.000.000 TL (elli milyon Türk Lirası) değerinde hizmet teklif eden bir taahhütname sunmuştur. Rüşvet olarak nitelendirilebilecek söz konusu teklif, belediye meclisi tarafından oybirliği ile kabul edilmiş ve projenin ruhsatları düzenlenmiştir. İmara uygun olmayan yapılaşmanın varlığını sürdürmesinin ve para karşılığı ruhsat satışının önü açılmıştır.

- Ankara Büyükşehir Belediyesi tarafından okul, sosyal donatı, yurt, dini tesis vb. yapma taahhütleri karşılığında rantın yüksek olduğu yeni gelişme alanlarında belirli parsellerde emsal artışı sağlayan imar planı değişiklikleri yapılmaktadır.
- 2018 yılında alınan bir meclis kararıyla; plan notlarında şart koşulan Okul veya Sosyal Tesis yapım taahhüdü yerine tesislerin toplam bedeli karşılığındaki tutarın Büyükşehir Belediyesine temin edilmesi kararı alınmıştır. Bu meclis kararıyla yasadışı emsal artışı ve belediye işlemleri için sermayedarlardan alınacak rüşvet niteliğindeki yöntemi meclis oy çokluğu ile meşrulaştırılmıştır.

Yerel Yönetimler tarafından neredeyse olağanlaşmış hukuka aykırı biçimde menfaat sağlamayı kurallaştırılan; planlamada bilime ve hukuka gereksinim olmadığını, herhangi bir koşulda sermayedarların önünü kesen planlama sorunlarını çözebilmek için kurumların talep edeceği hibelerin yatırılmasının yeterli olduğunu gösteren bu kararlarla yetkililer açıkça görevini kötüye kullanmakta, kentlerimize ve kamuya karşı suç işlemektedir.

TALEP: İmara aykırı yapılaşmanın ücret mukabilinde affedilmesi, ruhsat temini için milyon liralık bağışlar, plan notuyla okul inşası taahhüdü, nakit para temini karşılığında imar taahhüdü ve daha hayal bile edemeyeceğimiz nice haraç ve rüşvet niteliğindeki faaliyetler derhal ortadan kaldırılmalıdır. Bu ahlaksızlıkla mücadele etmek için başta kente ve kamuya karşı işlenen tüm suçların nasıl affedildiğine dair verilerin, ekonomik yapıya etkisi ile beraber tüm topluma sunulması gerekmektedir. Bu kapsamda yerel yönetimlerden; bu talan ve ahlaksızlık düzeninin her koşulda karşısında durarak, yaşam alanlarımızı savunmak ve topluma ihaneti durdurmak üzere mücadele etmelerini talep ediyoruz.

İnşaat faaliyetlerini devam ettirebilmek adına kamu yararına ve şehircilik esaslarına aykırı planlama çalışmalarını durduran yargı kararları görmezden gelinmektedir.

Kentimizde sıkça rastladığımız kamu yararına ve şehircilik ilkelerine aykırı olan planlara dayanarak yapılaşma faaliyetleri yürütülmekte, bu planlar için hukuken iptal kararları verilmesine rağmen benzer ve hatta daha çok yapılaşmayı öngören yeni plan onaylarıyla yapılaşmalar devam ettirilmektedir. Hukuk mücadelelerindeki kazanımlara rağmen projelerin ruhsatları iptal edilmemektedir. İnşaatlarının devam ettirilmesi sonucunda kentlerimize geri dönüşü olmayan hasarlar verilmektedir. Örneğin Ankara'da Eskişehir yolunda "demirkafes" olarak bilinen alandaki yapılaşmaya ilişkin ilgili planda hukuken iptal kararları alınmıştır. Ancak tüm bu kararlara rağmen bir öncekinde verilen imar haklarından daha fazlasını içeren yeni planlar üretilmiş, Ankara Büyükşehir Belediyesi tarafından onanan bu planlar ile hukuksuzluğun yüz bulduğu bir biçimde 'YDA Center' bir duvar gibi yükselmiştir.

TALEP: Ranta dayalı ekonomik sistemin sürekliliği uğruna yargı kararlarının uygulanmaması en temelde hak arama özgürlüğünü anlamsız hale getirmekte; Anayasanın ve hukukun bağlayıcılığı ve üstünlüğü ilkesine ters düşmektedir. Yargıya intikal eden tüm imar planlarının bağlayıcı olduğu izin ve ruhsat işlemleri yargılanma süreci boyunca durdurulmalıdır. Yerel yönetimlerden etki alanları içerisindeki tüm imar faaliyetlerine ilişkin yargı süreçlerinin ve kararların idari takipçisi olmalarını, hukuksuzca yürütülen süreçler için gerekli iş ve işlemleri yürütmelerini talep ediyoruz.

İhtiyaç temeli olmadan yapılan iş merkezlerinin boş kalması sorununa ara çözüm olarak kamu kurumlarının iş merkezlerinde kiracı olarak faaliyetini sürdürmesi sağlanmaktadır.

Ankara Türkiye’de en çok ofis binası üretimini olduğu şehirdir. 2014-2017 yılları arasında elde edilen verilere göre Türkiye’de 1000 kişi başına yıllık yaklaşık olarak 500 m², İstanbul’da yaklaşık 800 m², Ankara’da yaklaşık 1800 m² ofis inşaatı üretilmiştir. Sermayenin karını artıran ve kolay para akışını sağlayan inşaat sektörü içinde aşırı üretim, kullanıcı bulamayan konut ve işyerlerinin ortaya çıkmasına sebep olmaktadır. Bu projeksiyonsuz üretimin sorunlarının usulca üstünü kapatmak için devlet eliyle yeni araçlar oluşturulmaktadır. Bu araçlardan birisi, Ankara’da müşteri bulunamayan ofis binalarına kamu kurumlarının kiracı edilmesidir. Önemli bir kapasite boşluğu görülen ofis kulelerini kurtarma operasyonuna birçok kamu kurumu dâhil olmuştur. Uç örneklerden birisi, köklü bir kamu kurumu olan İller Bankası’dır. Önce Cumhuriyet Dönemi’nin önemli mimari ve kültürel miraslarından biri olan İller Bankası binasının tescilli bilinçli bir şekilde kaldırılmış, ardından bir gecede ansızın yıkılmıştır. Dönemin Büyükşehir Belediye Başkanı Melih Gökçek’in tarihi binanın yıkıntılarını üstünde keyifle poz verdiği, mülksüzleştirilen İller Bankası iki senedir büyük iş merkezlerinden birinde kiracı olarak faaliyetlerine devam etmektedir.

TALEP: Ne halk özelleştirilen kamu hizmetlerinin zoraki müşterisi ne de kamu kurum ve kuruluşları inşaatı dayalı sistem döngüsünün çıkmazlarını kapatacak yöntemlerin birer parçasıdır. Kamu kurum ve kuruluşlarının kamuya ait mekânları ellerinden alınarak, yeni inşa edilen ama müşteri bulamayan ofis kulelerine kiracı edilerek sermayenin karını artırmak amacına alet edilmesi döngüsüne son verilmesini talep ediyoruz.

Konut piyasasında yaşanan durgunluğun giderilmesi için türlü teşvikler icat edilmektedir.

- Bir yandan konut üretimi yerel yönetimler aracılığıyla hızla devam ettirilirken TÜİK verilerine göre Türkiye genelinde konut satışları Ocak ayında %24,8 azalmış;

"ipotekli satış" olarak nitelendirilen kredili konut satışları da Ocak ayında bir önceki yılın aynı ayına göre %77,2 düşüş göstermiştir. İhtiyacın çok üstünde üretilen konutların satışlarında yaşanan durgunluğun yurt içi talep ile aşılamayacağını gören hükümet, yeni politikalarla yabancıların konut alması halinde Türk vatandaşlığı hakkı verilmesini kolaylaştırmıştır. Daha önce bir milyon dolar değerinde gayrimenkul alanlara vatandaşlık verilmesi uygulaması, önce 500 bin dolara, daha sonra ise 250 bin dolara çekilmiştir. Türkiye'de son dört senede yabancılara satılan konut sayısı toplamının 10.385,4 olduğu ve 2018'de önceki yıla göre %78,30 arttığı TÜİK verilerine yansımıştır. Irak vatandaşları 19.274 konut satın almış, bu sıralamayı Suudi Arabistan (10.653), Kuveyt (7.794), Rusya (6.888), İran (5.852) ve Afganistan (523) vatandaşları izlemiştir. Türkiye genelinde yabancılara en yüksek sayıda konut satışının olduğu 2018 yılında (3.966,3 adet konut satışı), Ankara ili %5 (2.133 adet konut satışı) oranında bir pay almaktadır.

- 2018 yılında biriken konut stokunun azaltılması amacıyla kampanyalar yapılmıştır. Önce konut satışlarında devletin aldığı KDV oranları %18`den %8`e çekilmiş ve tapu harçlarının %4`ten %3`e indirileceği açıklanmıştır. Devamında konut kredisi faiz oranları %1`e çekilmiştir.

TALEP: Sadece inşaat sektörüne dayalı bir iktisadi gelişimin benimsenmiş olması nedeniyle ortaya çıkan genel ekonomik krizin aşılabilmesi adına, yine ısrarla inşaat sektörünü canlı tutma politikalarından vazgeçilmelidir. Gayrimenkul piyasasında yaşanan durgunluğun giderilmesi amacıyla konut ve mülk satışını artıracak ve ülkemizi daha da içinden çıkılmaz sorunlara gebe bırakacak olan kampanyalara son verilmesini talep ediyoruz.

ANKARA'DA İNŞAATA DAYALI EKONOMİK SİSTEM İÇİNDE GÖRMEZDEN GELİNENLER

Ekonomik ve yönetsel kriz ortamında yerel yönetimler meşruiyet sorunu yaşarken, toplum işsizlik, güvencesizlik ve kaygı temelinde sorunlar ile boğuşmaktadır.

- İnşaat sektörü rant-rüşvet-komisyon ilişkileri içinde sürdürülürken bir yanda kentte yaşayanlar sağlıksız yaşam çevrelerine maruz bırakılmakta, diğer yandan işçiler mega projelerde güvencesiz şekilde yaşam savaşı vermektedir. Halkın sağlığına zarar vererek, kamu kaynaklarını talan ederek, büyük ölçüde de halk borçlandırılması üzerinden büyümeye devam eden sektör, emek sömürüsü ve işçi ölümleri üzerinde yükselmektedir. Ekonomik büyümeden hiçbir pay alamadığı gibi daha kötü koşullarda ve daha düşük ücretlerle çalışmaya mecbur bırakılan işçilerin iş kazası geçirme oranları her geçen gün artmaktadır.

- Kentsel dönüşüm sonucunda şantiye haline gelen mahalleler toza, gürültüye ve asbeste bağlı sağlık riskleri taşımaktadır. Örneğin, Ankara'daki 350 ton asbest bulduran tarihi havagazı fabrikası, doğrudan Ankara Büyükşehir Belediyesi'nin kararı ile hiçbir önlem alınmadan yıkılmıştır. Belediyenin sorumlu olduğu bu zarardan tüm toplum olumsuz etkilenmiştir.

TALEP: Belediyeler halkın can ve mal güvenliğini korumakla yükümlüdür. İnşaat faaliyetlerinin tüm aşamalarında iş sağlığı ve güvenliğinin sağlanması, çevresel etki denetiminin yapılması gibi hayati denetimlerin gerçekleştirilmesinde belediyeler önlem almalıdır. Yaygınlaşmış bir prosedür haline gelen; şirketlerin birkaç ay önceden denetim haberi alıp günü kurtarmak üzere yeterli güvenlik önlemleri almadığı inşaat faaliyetlerinin ivedilikle karşısında durulmasını ve denetim çalışmaları etkinleştirilmesini talep ediyoruz.

- Türkiye yüksek enflasyon ve yüksek oranda işsizliğin birlikte görüldüğü bir ekonomik kriz yaşamaktadır. Ekonomideki durgunluk ve küçülmeye birlikte yüksek enflasyon oranları ve işsizlik sorunu ortaya çıkmaktadır. DİSK-AR Şubat 2019 İşsizlik ve İstihdam Raporunda paylaşılan bilgiler doğrultusunda; bir yılda 706 bin yeni işsiz ortaya çıkarken, istihdam son bir yılda bir milyon azalmıştır. Geniş tanımlı işsizlik oranı %19,3 (6 milyon 646 bin), tarım dışı işsizlik ise %14,3 olarak belirtilmiştir¹. Lokomotif sektör olan inşaatta ise 487.000 istihdam azalması görülmüştür.
- 2016 yılında ilan edilen ve 2018 yılına kadar süren OHAL kapsamında, bugüne kadar 32 KHK yayınlanmış, belediye çalışanlarının içerisinde bulunduğu 125.800 kamu görevlisi meslekten ihraç edilmiştir. Ayrıca merkezi yönetim kararlarıyla, bazı seçilen belediye yöneticilerinin görevleri değiştirilmiş, yerel yönetimlere kayyum tanımıyla yöneticiler atanmıştır.

TALEP: KHK'lar ile yönetilen, kendi ekonomik ve yasal meşruiyetine, yöneticisine ve çalışanlarına dahi sahip çıkılamayan bu yerel yönetim sistemde ilk olarak nasıl bir yönetim öngörüsü sunulabileceği tartışılmalıdır. Yerel yönetimler kendi meşruiyetini ve yönetim öngörüsünü oluşturabilecek ise, bugünkü kriz ortamında inşaat sektörü temel alınmaksızın şehirlerimizde hangi sektörel yönelimlerin gelişebileceğinin programı oluşturulmalıdır. Ülkemizde yaşanan işsizlik sorununu tüm gerçekliği ile benimseyerek vasıflı, güvenli iş tanımlarını oluşturabilecek yerel yönetim politikaları talep ediyoruz.

¹ DİSK-AR tarafından TÜİK, İŞKUR, SGK ve AÇSHB verileri değerlendirilerek hazırlanan İşsizlik ve İstihdam Raporu

İmar uygulamaları üzerinden dönen dolaplar, hırsızlıklar, parsel parsel satışlar bürokratlar tarafından dahi itiraf konusu olmaktadır.

Yerel ve merkezi yönetim işbirliği ile kentsel mekân üzerinden elde edilen haksız çıkar birçok bürokrat tarafından dile getirilmiştir. 2015 yılında Bülent Arınç tarafından Ankara'nın "parsel parsel satılması" konusu ile yerel yönetimler üzerinden dönen rant sistemi ifşa edilmiş, 2017 yılında dönemin Çevre ve Şehircilik Bakanı Mehmet Özhaseki tarafından ise "en büyük hırsızlıklar, kötülükler, belalar imardan geliyor" açıklamasının yanı sıra hatalı plan kararlarının ve kent içi eşitsizlik yaratan bu süreçlerin "Adalet duygusunu da sarsıyor... belediyelere yönelik güveni de sarsıyor" açıklaması yapılmıştır. Aynı sene belirli bir dönem İstanbul Büyükşehir Belediyesi Başkanlığı yapmış dönemin Cumhurbaşkanı Tayyip Erdoğan İstanbul için, "Biz bu şehrin kıymetini bilemedik, biz bu şehre ihanet ettik, hâlâ da ihanet ediyoruz. Bundan ben de sorumluyum" açıklamalarında bulunmuştur. İnşaat alanındaki türlü yolsuzluklara işaret eden bu söylemler doğrultusunda ilgili kişiler hakkında suç duyuruları yapılmasına rağmen dosyalar işleme dahi alınmadan kapatılmıştır.

TALEP: Adalet duygusunu güçlendirebilecek ve kamu güveni oluşturabilecek bir yönetim anlayışını oluşturmak adına bizler kente karşı işlenen suçların takipçisi olmaya devam ederken, yerel yönetimlerin kenti parsel parsel satanların, kentlere ihanet edenlerin, yaşam alanlarımız ve kamu hizmetleri üzerinden yapılan tüm hırsızlıkların karşısında durmasını talep ediyoruz.

SONUÇ

Tarım ve sanayi sektörlerinde gelişmekten vazgeçilmiş, yerel ve merkezi idareler tarafından kamu yararını gözetmeyen imar izinleriyle, kamusal arsaların özel mülkiyete tahsisleriyle ilerleyen inşaat odaklı büyüme modeli içerisinde, bir yanda sermayedarlar kârına kâr katarken diğer yanda toplum giderek yoksullaşmakta; ülkemizde mekânsal, ekonomik ve toplumsal bir çöküş yaşanmaktadır. Ülkemizde Ağustos 2018 döviz patlaması ile başlayan süreçte yıl sonuna kadar toplam 570.000 kişi işini kaybetmiştir. En çok kayıp 256.000 kişi ile sanayi sektöründe görülürken, inşaat sektöründe 194.000 kişi, hizmet sektöründe 75.000, tarımda 44.000 kişi işini kaybetmiştir. Yaşadığımız krizi gözlemlemek için her gün kapanan dükkânlara, boşalan işyerlerine, satılığa çıkartılan dairelere ve genel hayat pahalılığına bakılması yeterlidir. Bu krizin aşılması elbette planlı bir ekonomik modelin merkezden kurulmasıyla ilişkilidir. Ancak yerel yönetimler artık daha fazla sürdürülemeyeceği aşıkâr olan inşaata dayalı ekonomi modelini zorla canlandırma politikalarına alet olmak yerine, ülkenin ihtiyacı olan tarıma ve sanayiye dayalı ekonomi modeline geçiş yapmaya çalışmalıdır. Güçlü kent ve ülke ekonomisi adına kamu yararını gözetmeyen imar ve planlama faaliyetleri yerel yönetimlerin birincil faaliyet alanı olmaktan çıkarılmalı; kamu yatırımcılığı, tarım ve sanayi sektörlerinde yerel inisiyatiflere ve kooperatiflere dayalı büyüme çabaları ön plana çıkarılmalıdır.

2. Kent Ekolojisi

Ekolojik Değerlerin Korunması ve Tahribatların Önlenmesi

Nüfus artışına yönelik gerçekçi planlama yapılmaması ve Ankara'da son 25 yıldır sürdürülen yerel yönetim politikaları sonucunda ortaya çıkan yoğun yapılaşma, hatalı ulaşım politikaları, problemlı altyapı yatırımları nedeniyle ekoloji temelli pek çok problem yaşanmaktadır. Arazi spekülasyonu ve rant baskısı nedeniyle kent çeperindeki verimli tarım arazileri imara açılmış; bozkır ekosistemi yok edilmiş; özel araç kullanımı odaklı ulaşım politikaları ile karbon salınımı artmış; asfalt ve beton yüzeylerin artmasıyla yağmur suyunun toprakla buluşması engellenmiş; susuzluk problemline karşı kısmen Kızılırmak suyunun kente taşınması projesi ile halkın temiz suya erişimi engellenmiş; AOÇ, ODTÜ ormanı, Mogan Gölü, Mavi Göl gibi kent içinde yer alan ekolojik alanlar yoğun bir yapılaşma baskısı ile ciddi zarara uğratılmıştır. Doğal değerleri gözetmeyen politikalarla kentimiz pek çok ekolojik değerini kaybetmiştir.

TALEP: Yerel yönetimlerin Ankara'nın kaybettiği tüm ekolojik değerleri tespit etmesi, kayıt altına alması ve bilimsel yöntemlerle bu alanları geri kazandıracak politikalar geliştirerek ekolojik değerleri korumasını talep ediyoruz.

Orman ve Ağaçlık Alanlar

Kent içerisinde ve çevresinde yer alan orman ve ağaçlık alanlar Ankara'nın önemli ekolojik değeridir. Bu orman alanların bir kısmı doğal orman iken, AOÇ ve ODTÜ gibi alanlar ise Cumhuriyet tarihinde insan eliyle ağaçlandırılarak ormanlaştırılmış alanlardır. İster doğal olarak, ister insan eliyle geliştirilmiş olsun, kent içi ve çevresindeki ormanlık alanlar hiçbir suretle yapılaşma baskısı altına alınmamalı, orman ekosistemlerinin devamlılığı sağlanmalıdır. Altyapı yatırımları, Kaçak Saray gibi kamu yararını gözetmeyen yatırımlar ya da kentleşme baskısı sonucu bu alanlar büyük zarara uğratılmıştır.

TALEP: Ankara'nın orman ve ağaçlık alanları üzerindeki yapılaşma baskısı son bulmalı ve hiçbir suretle yapılaşmaya konu edilmemelidir. Orman alanların bilimsel ve ekolojik yöntemlerle korunmasının sağlanmasını ve kentlinin bu alanlara sahip çıkmasına yönelik sosyal projelerin üretilmesini talep ediyoruz.

Anadolu'nun önemli bir bölümü orman alanlarından yoksun ve bozkırlarla kaplı olarak bilinir. İlk bakışta doğal bozkır sahası izlenimi veren bu alanlar, çoğunlukla insan faaliyetleri nedeniyle ortaya çıkmış antropojen bozkır alanlarıdır. Bugün bu

ormanların büyük bir kısmı antropojen bozkırlara dönüşmüş olsa da nispeten yüksek kesimlerde eski orman alanlarının günümüze ulaşan son parçaları orman adacıkları halinde hala varlığını sürdürmektedir². Beynam ve Hacıkadın Vadisi gibi bölgelerde söz konusu kalıntı ormanların bulunduğu bilinmektedir.

TALEP: Yerel yönetimlerin Ankara'nın merkez, çeper ve çevresinde yer alan kalıntı orman varlığını tespit etmesini ve bu alanların kent ormanı olarak korunması için çalışmalar yürütmesini talep ediyoruz.

Bozkır Ekolojisi

Ankara bir bozkır kentidir, ancak ülkemizde bozkırların sahip olduğu ekolojik değerler genellikle göz ardı edilmektedir. Ankara çevresindeki bozkır alanlar yerel ve merkezi idarelerce birer yapılaşma alanı olarak görülmekte ve gelişim alanları genellikle bu bölgelerde yoğunlaşmaktadır.

TALEP: Bozkır alanlar imara kolaylıkla açılacak boş alanlar olarak görülmemelidir. Ankara çevresinde yer alan bozkır ekosistemlerinin değerlerini, endemik bitki ve hayvan çeşitliliğini tespit edecek çalışmalar yapılmasını talep ediyoruz.

Tarım Alanları

Günümüz Türkiye kentlerinin geldiği noktada artık belirgin bir kır-kent ayrımı yapılması güç hale gelmiştir. Özellikle 6360 sayılı Büyükşehir Belediyesi Yasası sonrasında büyükşehir belediyelerinin hizmet alanı il sınırına kadar genişletilmiş ve kırsal alanların yönetimi yerelde yetki sahibi olan İl Özel İdaresi ve köy muhtarlıklarından alınarak büyükşehir belediyelerine devredilmiştir. Bu yetki devri kırsal alanlarda ve özellikle köylerde yaşanan yapısal dönüşümü daha da tetiklemiş, kırsal alanların çeşitli mekanizmalar üzerinden sermayeye konu edilmesi gözle görülür hale gelmiştir.

Diğer yandan, kent merkezli politikalar ile yanlış ulusal tarım ve ekonomi politikaları neticesinde, Ankara tarım sektörünün ciddi oranda güç kaybettiği bir şehir olmuştur. 1995-2018 yılları arasında toplam işlenen tarım alanlarında 165.453 hektarlık, yani %12,49 oranında, ciddi bir azalma yaşanmıştır.

² <http://www.kirsalcevre.org.tr/KC/KCprojeler.php?menu=30>

Ankara Tarımsal Üretim Alanlarının Değişimi 1995-2018 (ha)	1995	2018	Değişim %
Toplam işlenen tarım alanı ve uzun ömürlü bitkiler	1.349.439	1.189.365	-11,86%
Toplam tahıllar ve diğer bitkisel ürünlerin hasat edilen alanı	939.841	811.902	-13,61%
Toplam işlenen tarım alanı	1.325.163	1.159.710	-12,49%
İşlenen tarım alanı / Ekilen	941.745	811.477	-13,83%
İşlenen tarım alanı / Nadas	321.761	310.875	-3,38%
İşlenen tarım alanı / Sebze	61.657	37.331	-39,45%

(TÜİK, 2018)

Tabloda görüleceği üzere 1995-2018 arasındaki, özellikle işlenen tarım alanlarındaki azalma Ankara kentine üç yönden etki etmektedir:

1. Kent çeperindeki ve kırsaldaki tarımsal alanların azalması, kullanılmaması ve diğer kentsel işlevlere dönüştürülmesi
2. Ankara'nın kendini besleme potansiyelinin giderek azalması ve ithalata dayalı kentsel gıda tedarikine yönelmesi
3. Kırsal alanlarda tarımsal üretimin köylünün gelir kaynağı olmaktan çıkması, köyün ve köylülüğün tasfiyesi, şirketleşen tarımsal üretim

Tarım alanlarının dönüşümünde, gelişme odaklı kentsel politikaların ve kent merkezli kırsal politikaların etkisi olduğu görülmektedir. Kentler saçaklı ve sıçramalı biçimde büyürken, arazi fiyatlarının düşük olduğu kırsal alanlar sermaye kesimleri için büyük kar oranları elde etmeye olanak sağlamaktadır. Bu süreç içerisinde gözden kaçırılmaması gereken bir husus da kentleşme ile kaybedilen tarım alanlarıdır. Yeni kentleşen arazilerin çoğu tarımsal nitelikli araziler olmuş, yapılaşma süreci neticesinde özellikle kent çeperindeki tarım arazileri büyük oranda azalmıştır. Bu durum sadece Ankara yerleşim makroformunda değil, artık tüm idari il sınırları içerisinde gerçekleşen bir dönüşüm olarak karşımıza çıkmaktadır.

CORINE Arazi Örtüsü Değişimi verilerine göre, 1990-2012 Yılları arasında Ankara ili sınırları içerisinde yapılaşma neticesinde 26.996 hektarlık tarım arazisi kaybolmuştur. Bu süreci yaratan birçok faktör vardır. Plan değişikliklerinin yanı sıra ilan edilen kentsel dönüşüm alanları bu değişim ve dönüşümü yaratmıştır. Üzerinde

hiçbir yapılaşmanın bulunmadığı sahalar kentsel dönüşüm alanı ilan edilmiştir. Bu eğilimin devam etmesi durumunda yakın gelecekte tarım alanlarındaki kaybın daha da artacağını söylemek mümkündür. Kazan, Polatlı, Gölbaşı, Sincan gibi merkez çeperinde bulunan ilçelerde kırsal gelişim projeleri yoluyla tarım alanları imara açılmakta ve tarım alanlarında kentsel dönüşüm projelerini konu edinen belediye meclis kararları ve imar planları bulunmaktadır. Ayrıca sermayenin enerji ve sanayi gibi fonksiyonları kıra taşıma çabalarının yaygınlaşmasıyla da tarım alanları zarar görmektedir. Yayılmacı ve rant odaklı kentsel gelişim politikalarının yanı sıra kırsal alanlardaki sosyal, kültürel ve ekonomik yapıların farklılığı dikkate alınmadan kentsel alanlar olarak addedilmesi de yaşanan dönüşümü tetiklemektedir. Kır artık tarım, hayvancılık ve ormancılık faaliyetlerinin yapıldığı alan olmaktan çıkmıştır. Bütünşehir yasası olarak bilinen yasa ile bu dönüşüm meşrulaşmıştır. Kanun ile köyden mahalle haline getirilen yerleşim yerlerinde geçimlik tarım ve hayvancılığın yapılması zorlaştırılmış ve geçimini bu yolla sağlayan köylüler, zaten maliyetli ve yoğun emek gerektiren tarımsal üretim yerine, arazilerini satarak ya da boş bırakarak, genellikle asgari ücretle kentsel nitelikli iş alanlarına yönelmiştir.

TALEP: Tarım alanlarımızın derecesi ne olursa olsun korunması, kentin tarımsal üretim potansiyelinin geliştirilmesi ve istihdam yaratır hale gelmesi, kentlilerin gıda ihtiyacının Ankara kırsalında yapılan tarımsal üretim ile karşılanabilecek hale gelmesini sağlayacak politikalar ve uygulamaların gerçekleştirilmesini talep ediyoruz.

Tarım ve Gıda

Kırsal alanlarda yaşanan dönüşüm kadar kentlerimiz de dönüşmüştür. Yaşanan dönüşümler Ankara kentinin gıda üretim ve tüketim sürecini de dönüştürmüştür. Geçmişte, Ankara kentinde tarımsal üretim ihracata yönelik olarak büyük toprak parçaları üzerinde yapılırken, günümüzde kent dışından beslenmeye, daha da vahimi ithalata dayalı tüketime alışık hale gelmiştir. Yaşanan ekonomik kriz ile üretim girdilerinin artışı ve ithalata dayalı tüketimin bir sonucu olarak, tüm ülkede gıda fiyatlarında büyük artış gözlemlenmekte, yani gıda krizi yaşanmaktadır. Başkent Ankara, yaklaşık 5,5 milyon nüfusu ile bu krizden en fazla etkilenen büyük kentlerden bir tanesidir. Birleşik Kamu-İş Sendikası'nın araştırma biriminin düzenli olarak Ankara'nın market ve pazarlardan derlediği fiyatlar üzerinden hazırladığı "Halkın Enflasyonu" çalışmasının Ocak 2019 verilerine göre, gıda fiyatlarında bir önceki aya göre %14,75, bir önceki yıla (Ocak 2018) göre ise %55,3 oranında bir artış gerçekleşmiştir³. Aynı rapora göre, Ocak 2019 itibarıyla son bir yılda ekmeke, un, bulgur, makarna ve benzeri ürünlerin fiyatlarında %32,7, et-balık fiyatlarında %15, süt ve süt ürünleri ile yumurta fiyatlarında %27,7 oranında artış gerçekleşmiştir.

³ <http://www.birlesikkamuis.org.tr/blog/detay/OCAK-AYI-HALKIN-ENFLASYONU-SONUCLARINA-GoRE-GIDA-FIYATLARINDA-PATLAMA-YAsANDI>

Meyve fiyatları ise %163,5 ve sebze fiyatları %230,7 oranında artış göstermiştir. Özellikle sebze ve meyve fiyatlarından yaşanan artışa, gıda krizine geçici bir çözüm ve bir seçim propagandası olarak hükümet kentlerde gıda tanzim satış noktaları belirlemiştir. Ankara'da 15 noktada sebze-meyve satışı gerçekleştirilmektedir. Bu noktaların yoksulluğun Ankara'da en fazla yaşanan yerlere ve metro çıkışları, parklar, belediye önleri, meydanlar gibi halkın erişiminin yüksek olduğu kamusal alanlara yerleştirildiği, ucuz gıdaya erişimin bir seçim kampanyası olarak yürütüldüğü gözlemlenmektedir. Bu yöntem ile sadece probleme anlık, geçici çözüm yaratılmaya çalışılmakta ve sorunun kökleri olan kırsal politikalar, üretim-tüketim ilişkileri ve tarım politikaları görmezden gelinmektedir.

TALEP: Gıda fiyatlarındaki artışın önüne geçmek ve halka adil, erişilebilir, sağlıklı gıda sağlamak için mekanizmalar geliştirmek yerel yönetimlerin görevlerinden biridir. Halkın gıdaya erişimi piyasanın eline bırakılmamalıdır. Ankara kenti için kırsal tarımsal üretimin agro-ekolojik yöntemler ile bütüncül olarak yönetilmesini, yerel üretimin, yerel üreticilerin ve yerel ürünlerin desteklenmesini, tarım sektöründe istihdamın artırılmasını, aynı zamanda tarımsal üretimin ekoloji merkezli olma doğasını koruyarak araştırma ve geliştirme çalışmalarının yapılmasını talep ediyoruz.

Kentsel Tarım

Üretim-tüketim ilişkileri, sosyal, ekonomik ve idari yapıda yaşanan dönüşümler kentleri artık tarımsal üretimin yapıldığı mekân olmaktan çıkarmıştır. Kentte tarım yapılması özellikle gelişmiş ülkelerde karşımıza çıkan bir uygulama iken, Ankara'da bu amaçla Cumhuriyetin ilk yıllarında planlanmış AOÇ alanında kent içi tarımsal üretim olanakları ve kentliyi kırsal ile buluşturan mekânsal kullanımlar yitirilmiştir. Kentsel tarım kent ekolojisine katkıda bulunmanın yanı sıra toplumsal ve ekonomik anlamda da günümüz kentleri için bir politika penceresi yaratmaktadır. Ankara'da yaşanan gıda güvenliği, erişimi, tüketimi temelli sorunlar ve çevresel sorunlar; dayanışma ekonomileri ve kültürü, bir arada yaşamının ve üretmenin güçlendirilmesi, doğadan öğrenmenin sağlanması gibi politikalar ile Ankara'da kentsel tarım alanlarının yeniden yaşatılmasıyla çözülebilir. Bu şekilde hem kent içi istihdam artırılırken, hem de tarımsal üretim bilgisi hatırlatılmış, kent içi yeşil alan miktarı ve toprağın su tutma kapasitesi artırılmış, vatandaşların toprağa erişimi artırılmış olacaktır.

TALEP: Yerel yönetimlerin önümüzdeki dönemde kent içi tarımsal üretim uygulamalarını yaygınlaştırması ve kentliyi tarımsal üretimle tekrar buluşturmasını talep ediyoruz. Ankara'nın önemli bir tarım arazisi olan Atatürk Orman Çiftliği'nin özgün haliyle, tarımsal üretim alanı olarak yaşatılmasını talep ediyoruz.

Kent içi yeşil alanlar

Ankara kent merkezinde en önemli ekolojik alanlar olan, sahip oldukları orman vasfı ile kentin oksijen deposu özelliği taşıyan AOÇ ve ODTÜ ormanları özellikle son 10 yılda ciddi saldırılara maruz kalmış ve geri döndürülmesi zor biçimde tahrip edilmiştir. Ankapark gibi oyuncak yığınları, Kaçak Saray gibi ideolojik projeler, geniş bulvarlar ile beton ve asfalta boğulmuş, parçalanmış ve özgün kimliklerine ciddi zararlar verilmiştir. AOÇ ve ODTÜ kampüsünün Ankara'nın kent ekolojisi için yarattığı değerler ortadayken geçtiğimiz dönemde merkezi ve yerel iktidarların bu alanlara saldırısı hat safhaya çıkmıştır.

TALEP: Önümüzdeki dönemde AOÇ, ODTÜ gibi kent içi orman, ağaçlık ve yeşil alanların hiçbir suretle yapılaşmaya konu edilmemesini ve mutlak şekilde korunmasını talep ediyoruz.

Eymir, İmrarhır ve Cebeci'de seçim propagandası haline getirilen millet bahçesi söylemlerinin ekolojik hiç bir yaklaşım içermediği açıktır. Hâlihazırda yeşil ve açık alan olarak kullanılan ve tamamen doğal karakterde korunması gereken bu alanlar millet bahçesi kisvesi altında bir seçim propagandası malzemesi haline getirmekte, üstüne üstlük yapılaşmaya konu edilmektedir.

TALEP: Kentlilerin nefes alma alanları siyasi bir araca dönüştürülerek yeniden üretilmemelidir. Kentsel yeşil ve açık alanların "millet bahçesi" kisvesi altında ideolojik bir göz boyama aracı haline getirilmesi yerine, kapsamlı bir planlama anlayışı içerisinde korunmasını talep ediyoruz.

Ankara'da nitelikli yeşil alan oranı oldukça düşüktür. Açık yeşil alanlar imara açılmış, ticari faaliyetlerle kuşatılmış, ulaşım politikalarıyla tahrip edilmiştir. Herkes tarafından erişilebilen ve ücretsiz yararlanılabilen kaliteli açık yeşil alanlar oldukça yetersizdir. Özellikle konut dokusunun yoğun olduğu mahallelerde çocukların kullanımına yönelik açık ve yeşil alan varlığı oldukça sınırlıdır.

TALEP: Ankapark'a müşteri getirmeyi amaçlayan çocuk köyü gibi büyük noktasal rant düzenlemeleri yerine mahallelerde belirli sokakların trafikten arındırılarak ya da gün içinde trafiğin sakinleştirilmesiyle mahallelerde kamusal kullanıma açık yeşil alanların ve çocuklar için doğal oyun alanlarının tasarlanmasını talep ediyoruz.

Ankara'daki kent içi ağaç varlığının ciddi tehdit altında olduğu görülmektedir. Kentsel yeşil alanlarımızı yapılaşmayla kaybederken, kent için ağaç çeşitliliğini de kaybetmekteyiz. Bu durumun en üzücü iki örneği Ankara'nın kalbinde yer alan

Güvenpark ve Saraçoğlu Mahallesi'nde görülmektedir. Ankara'nın ilk planı olan Jansen Planı ile tasarlanan Güvenpark, hem Çankaya'dan başlayarak Ulus'a doğru uzanan yeşil aksın en önemli düğüm noktalarından biri, hem de Ulus'un güneyinde planlanan yeni kent merkezinin temel unsurlarından biridir. Kentsel yeşil alanların refüjlere hapsedilmesine ve betonlaşmaya konu edilmesine neden olan bu zihniyet, yol kenarı alanları kentsel yeşil alan olarak gören bir zihniyettir. Kentsel peyzaj anlayışı otoban bariyerleri arasına sıkışmıştır. Diğer yandan, kentsel peyzajı oluşturan türlerin yöreye özgü türlerden seçilmemesi hem yerel türlerin yok olmasına hem de bakım ve yenileme gibi fazladan kamu bütçesinden harcama yapılmasına neden olmaktadır.

TALEP: Kent içi ağaç varlığının korunmasına ve envanterinin çıkarılmasına yönelik çalışmaların başlatılması ve bu sürecin çok boyutlu ve aktörlü bir biçimde ele alınması gerekmektedir. Ankara peyzajını oluşturan yerel türlerin tespitinin yapılmasını, kent içerisinde dikilen ağaç, çalı ve çiçeklerin Ankara'nın iklimine ve toprak yapısına uygun türlerden seçilmesini ve yerelde üretilmesini talep ediyoruz.

Hava Kalitesi

Hava kalitesi ulaşım politikaları, arazi kullanım kararları, sanayi gelişimi, kentsel gelişim, konut ısıtma ve soğutma gibi pek çok farklı politika ve kararlarla birlikte ele alınmalıdır. Ankara kentinin şu anki hava kalitesinde geçmişten günümüze alınan kararların olumsuz etkisi görülmektedir.

Ankara kent merkezinin jeomorfolojik yapısı kentin adeta parmakların farklı ekolojik koridorlar olarak çanağa bağlandığı bir elin ayası şeklinde yorumlanabilir. Bu imgeleme kentin hava koridorlarını tarif ederken, bu koridorları oluşturan dereler, vadiler ve tepeler içinde barındırdıkları çeşitlilik ile beraber yapılaşmaya teslim olmuş durumdadır. 1970'li yıllarda coğrafi özellikleri nedeniyle ciddi hava kirliliği yaşayan Ankara, son yıllarda yeniden alarm veren hava kirliliği seviyeleri ile gündeme gelmektedir. Ekolojik hava koridorlarının yapılaşmaya açılmasına ek olarak, yanlış enerji ve ulaşım politikaları sonucu artan karbon salınımıyla birlikte Ankara'nın hava kalitesi her geçen gün düşmektedir. Ankara'da son 7 sene içerisinde solunum sistemine bağlı hastalıkların neden olduğu ölümlerde yaklaşık %69 oranında artış gözlemlenmektedir (TÜİK, 2018).

Dünya Sağlık Örgütü'nün (DSÖ) hava kirliliğini ölçmek için kullandığı PM10 (Partikül Madde Kirleticisi) çapı 10 µm (mikrometre)'den daha küçük olan toz zerreciklerini ifade eder. Ankara'ya ait açıklanan hava ölçümleri bu partikülün, yani kirleticinin, 2018 yılında tam 254 defa sınır değeri olan 100 µg/m³'ü aştığını göstermektedir. Ölçümlere göre hava kirliliğinin en yoğun yaşandığı semt Sıhhiye olup, onu Keçiören ve Kayaş takip etmektedir.

Petrol bazlı yakıtların ağırlıklı kullanılması ve ulaşım politikaları ile desteklenen taşıt trafiği, ithalata bağlı artan doğal gaz fiyatları sonucunda ısıtma amaçlı kömür kullanan konutlarda artış, özellikle yoksul mahallelere bir seçim yatırımı gibi dağıtılan ucuz/kaçak/kalitesiz kömürler, sanayi alanlarında görmezden gelinen baca filtreleri yaşanan hava kirliliğinin en önemli etkenlerindedir. ÇED süreçlerinin gerekliliği yeteri kadar dikkate alınmamakta, bu nedenle Ankara ilinin hava kalitesi olumsuz yönde etkilenmektedir.

TALEP: Kentimiz için günü kurtarmak adına yapılan ve hava koridorlarını yapılaşmaya açan projeler yerine, Ankara'nın ekolojik ve doğal yapısıyla uyumlu, geleceğe dönük planlama faaliyetleri yürütülmelidir. Bu doğrultuda üretilecek politikalar ile kentin hava kalitesi artırılmalıdır. Yerel yönetimlerin halk sağlığına bu kadar temelden etki eden alanlarda taviz vermemesini, kirlenici maddelere, asbeste, karbon salınımını engellemeye yönelik somut adımlar atmasını talep ediyoruz.

İklim Değişikliği

Pek çok akademik araştırma ülkemizin de içinde bulunduğu Akdeniz Havzasının iklim değişikliğine karşı en hassas bölgelerden biri olduğunu göstermektedir. İklim değişikliği ile oluşacak sıcaklık artışı ve anormal hava koşullarından Ankara'nın da büyük ölçüde etkilenmesi kaçınılmazdır. Son yıllarda kentimizde karşılaştığımız beklenmeyen hava olayları ve yoğun yağışlara bir de hatalı kentleşme politikaları ve planlama uygulamaları eklenince çok sayıda su baskını ve sel felaketiyle karşılaşmaktayız. Sera gazı salınımını arttıran planlama yaklaşımı iklim değişikliğini derinleştirecek ve bu yalnızca kentimizi ve ülkemizi değil, bütün dünyayı etkileyecektir.

TALEP: Yerel yönetimlerin sera gazı salınımını azaltacak kentleşme, ulaşım ve enerji politikaları geliştirmesi ve Ankara'nın karbon ayak izinin küçültülmesi gerekmektedir. Ayrıca Ankara'nın karbon ayak izini düşürmek adına kentsel enerji verimliliği alanında da çalışmaların yapılmasını, enerji tasarrufu mantığından uzak, gereksiz aydınlatılan binalara yönelik önlem politikaların hazırlanması; kent içi aydınlatmaların yenilenebilir enerji veya çevre dostu teknolojiler ile gerçekleştirilmesini; otopark, durak, çatı gibi alanlarda güneş enerjisi sistemlerinin kurulumuna yönelik çalışmaların gerçekleştirilmesini talep ediyoruz.

Yeni yapılan binaların enerji verimliliği, yenilenebilir enerji, su verimliliği gibi uygulamaları barındırarak inşa edilmesi yönünde imar ve inşaat uygulamalarının zorunlu hale getirilmesini ve yaygınlaştırılmasını talep ediyoruz. Fakat bu tür uygulamaların zorunlu hale getirilmesini, dönüşüme konu olmayan yapı stokunu inşaat ekonomisinin çarklarını döndürmek için bir bahane haline getirmeden,

kentin yapı stokunun iklim değişikliğine uyumlu hale gelmesi için bir analiz raporu hazırlanmasının gerekliliğini vurgulamak istiyoruz.

Ankara'da süregelen yerel yönetim ve planlama anlayışındaki yetersizlikler nedeniyle kentimiz iklim değişikliğine ve sonucunda ortaya çıkan aşırı hava olaylarına karşı son derece hazırlıksızdır. Başta yetersiz altyapı ve hatalı kentleşme politikaları olmak üzere, acil durumlara müdahale konularında kent yönetimlerinin ne kadar yetersiz olduğu son yıllarda yaşanan sel felaketlerinde ortaya çıkmıştır.

TALEP: Önümüzdeki dönemde iklim değişikliğine uyumlu altyapı projeleri, afet sakınım ve risk yönetimi stratejileri, mekânsal planlama ve sosyal politika yaklaşımının geliştirilmesi yerel yönetimlerin öncelikleri arasında yer almalıdır. Ankara için kapsamlı bir İklim Eylem Planının hazırlanmasını talep ediyoruz.

3. Ulaşım ve Altyapı

Üst Ölçek Plan Çalışması

Ankara'nın güncel bir ulaşım ana planı bulunmamaktadır. Kentin bir ulaşım ana planının olmaması, parçalı projelerle çözüm üretilmesine yol açmaktadır. Bir üst plana bağlı olarak üretilmeyen ulaşım politikaları, şehir içi ve şehirlerarası ulaşımı olumsuz etkilemektedir.

Geçtiğimiz yıllarda hazırlanan, 2015 yılında Büyükşehir Belediyesine sunulan "2038 Ulaşım Ana Planı" teknik eksiklik ve yanlışlıklarla dolu bir taslak olmasına rağmen bu taslağın önerileri 2017 yılında onanan "2038 Çevre Düzeni Planı"na işlenmiş ve dolaylı olarak onaylanmıştır. Çevre Düzeni Planına açılan davalar devam etmekle birlikte bu çelişkili durum her iki planın da geçerliliğini ortadan kaldırmaktadır.

TALEP: Hem 2038 Çevre Düzeni Planı, hem de Ulaşım Ana Planı üniversiteler, uzmanlar, meslek odaları ve sivil toplum örgütlerinin katılımıyla yeniden ele alınarak yapılan hatalar düzeltilmeli, plandaki taşıt yolu politikaları ve rant odaklı ulaşım yatırımları değiştirilmelidir. **Ankara Ulaşım Ana Planının** sosyal, ekonomik, mekânsal ve coğrafi özellikler gözetenek, toplu taşımayı önceliklendirerek, tüm ulaşım türleri arasında entegrasyonu sağlayarak, mekânsal ve stratejik planlarla uyumlu olarak **revize edilmesini talep ediyoruz.**

1980'li yıllarda projelendirilen ve 1990'lı yıllarda uygulanmaya başlanan Büyük Ankara Kanalizasyon ve Yağmursuyu Projesi (BAKAY) tamamlanmamıştır. Bu süreçte Ankara'nın nüfusu büyümüş, yapılaşma oranı artmış ve iklimsel koşullar değişmiştir. Kentte kanalizasyon suyu ile yağmur suyu sistemlerinin tam anlamıyla ayrıştırılmamış olması, suyun geri kazanımını güçleştirmekte ve aynı zamanda ani yağışlarda sel olaylarıyla karşılaşılmasına da neden olmaktadır.

TALEP: **Ankara'nın altyapı sistemlerinin;** artan nüfus, suyun verimli kullanımı ve geri kazanımı; iklim değişikliği etkileri, yaşanan sel ve taşkın olayları gözetenek, **bütüncül olarak iyileştirilmesini talep ediyoruz.**

Toplu Taşıma

Ankara nüfusu son beş yılda yaklaşık %9 artış göstermiş olup, artan nüfusa göre toplu taşıma hizmetleri yetersiz kalmaktadır. Ankara kent içi toplu taşıma olanakları kalitesiz ve konforsuz olup, güvenli de değildir. Toplu taşıma araçlarının sefer sayıları özellikle yoğun saatlerde yetersizdir.

Şubat 2017 verilerine göre, Ankara’da kamu işleticilerinin günlük yolculuklardaki payı (raylı sistemler ve EGO otobüsleri) %19,2 düzeyinde kalırken, minibüs-dolmuşlar %17,7, servis araçları %13,8, Özel Halk Otobüsleri (ÖHO) %3,9, Özel Toplu Taşıma Araçları (ÖTTA) %1,2, ilçe otobüsleri %0,5 ve taksi ve otomobillerin toplam payı %43,6 düzeyinde bulunmaktadır. Bu dağılım Ankara’da ulaşım ve toplu taşıma sisteminin otomobil (%37) ve bireysel işleticiler (dolmuş, minibüs, ÖTTA, ÖHO, vs. - toplam %36) ağırlıklı olarak geliştirildiğini göstermektedir⁴. Sonuçta Ankara bir toplu taşıma kenti olmaktan giderek uzaklaşmış ve özel araç yoğunluklu hale getirilmiştir. Bireysel özel araç kullanımının ağırlıklı olması nedeniyle hatlar, güzergâhlar ve hizmetler arasında aktarmalar geliştirilmemekte, işleticiler diğer hizmetlerden bağımsız çalışmayı tercih etmekte ve yönetim kararlarını bu yönde oluşturmaktadır.

Ankara kent içi toplu taşıma araçları arasındaki bağlantılar genel olarak Kızılay kent merkezi üzerinden sağlanmaktadır. Kentin farklı bölgeleri arasında bağlantıyı sağlayan toplu taşıma olanakları yetersizdir. Kent merkezi üzerinden aktarma yapılması, bazı bölgeler arasındaki mesafenin kısa olmasına rağmen yolculuk süresinin uzun olmasına yol açmaktadır. Örneğin, AŞTİ-Söğütözü gibi bazı bağlantılar eksiktir. Ankara’da Metro, Ankaray, banliyö treni, otobüs, dolmuş gibi farklı toplu taşıma araçlarının tümü arasında aktarma yapılamamaktadır. Toplu taşıma araçları arasında aktarmaların yapılamaması sistemin verimliliğini azaltmakta, yolcuların daha uzun süre beklemesine, fazla ücret ödemesine ve uzun süre yolculuk yapmasına neden olmaktadır.

Toplu taşımada güvenlik sorunu bulunmaktadır. Taşıtların bakımı ve kontrolü, trafikteki davranışları, sinyalizasyonunun denetimindeki eksikliklerden kaynaklı sorunlar mevcuttur. Örneğin, Güvenpark’ta ve Ankara-Konya yüksek hızlı tren hattında yaşanan ölümlü trafik kazaları, bu sorunları açığa çıkarmaktadır. Ayrıca, toplu taşıma araçlarında yolcuların güvenliği için yeterince denetim yapılmamaktadır.

TALEP: Ankara’da toplu taşıma sisteminin, bütün ulaşım türleriyle entegre olarak kentin tümüne hizmet verecek; güvenli, ucuz, kaliteli ve doğa ile uyumlu olacak şekilde planlanmasını talep ediyoruz.

Esenboğa Havalimanı, Ankara Şehirlerarası Otobüs Terminalinin (AŞTİ) ve Ankara Garı’nın kent içi ulaşım olanakları ile bağlantısı yetersizdir.

TALEP: Havalimanı, AŞTİ ve Ankara Garı’na ulaşım bağlantılarının güçlendirilerek toplu taşıma ve aktarma olanaklarının artırılmasını; ucuz, rahat, güvenli ve hızlı erişimin sağlanmasını talep ediyoruz.

⁴ <https://www.ego.gov.tr/dosya/indir/14164.pdf>

Motorsuz Ulaşım

Ankara ulaşım politikaları özel araç kullanımını teşvik etmektedir. Toplu taşıma olanakları yetersiz, alternatif ulaşım hizmetleri ise gelişmemiştir. Karayolu ulaşımını teşvik eden yatırımlar; doğanın tahrip olmasına, havadaki egzoz gazı emisyonunun artmasına; trafik sıkışıklığına ve ulaşım güvenliğinin riskli hale gelmesine; sokakların araçlar tarafından işgal edilmesine, kentte yayalaştırılmış bölge sayısının azalmasına yol açmaktadır.

Motorlu taşıt kullanımının teşvik edilmesi, Ankara'da yaya olmayı zorlaştırmaktadır. Kavşaklarda ve yaya geçitlerindeki sinyalizasyon düzenlemelerinde taşıtlara verilen süre uzun olmasına rağmen, yayalara ayrılan geçiş süreleri çoğu zaman oldukça kısadır. Yayalara ayrılan sürenin kısıtlılığı, yaşlılar, çocuklular, hamile kadınlar, engelliler gibi özel ihtiyaç grubunun güvenliğini tehdit etmektedir. Bu durum, trafik kazası sayısının artmasına, trafiğin özellikle yayalar için güvensiz olmasına yol açmaktadır. Yayalar, günün belirli saatlerinde güvenli olmayan bakımsız üst geçit ve alt geçitlere mahkûm edilmektedir. Ankara'nın mevcut ulaşım sistemi bisiklet kullanımını olanaksız kılmaktadır. Katlı kavşakların fiziksel düzenlemeleri ve katlı kavşaklarla hızlandırılan trafik akışı, sürücülerin bisikletliler konusunda bilinçsizliği, taşıt yollarında ve özellikle kavşaklarda bisiklet için trafik işaretleri, levha ve sinyalizasyon sisteminin olmaması, toplu taşıma araçlarında bisikletin taşınmasında yaşanan güçlükler; bisikleti ulaşım aracı olarak kullanmada karşılaşılan temel sorunlardır.

TALEP: Ankara'da çevreye duyarlı alternatif ulaşım türlerinin teşvik edilmesini; trafikte yaya ve bisikletlilerin güvenliğini sağlanmasını talep ediyoruz.

Engelsiz Ulaşım

Engelli bireyler için; toplu taşıma araçlarını kullanmak, yaya geçitlerinden yararlanmak, kaldırımda ve sokakta yürümek oldukça güçtür. Mevcut ulaşım politikaları kentte yaşayan tüm kesimlere eşit olanak sağlayacak bir biçimde, bütüncül, ucuz, güvenli ve konforlu ulaşım sağlamamaktadır.

TALEP: Ulaşım altyapısı tasarlanırken toplumun tüm kesimlerinin ihtiyaçları gözetenmeli; kadınlar, yaşlılar ve engellilerin rahat ve güvenli ulaşımı sağlanmalıdır. Ulaşımda toplumun farklı kesimlerinin ihtiyacına yönelik mekânsal tasarım ilkelerinin belirlenmesini ve herkes için engelsiz ve erişilebilir kentler tasarlanmasını talep ediyoruz.

Su Yönetimi Politikaları

Ankara'da temiz içme suyuna erişim sağlanamamaktadır. İnsani bir hak ve kamusal hizmet sunumu olan içme suyu, fahiş fiyatla Ankara halkına satılmaktadır. Ayrıca, Ankara şebeke suyunun kalitesi oldukça düşüktür. Artan nüfusa karşın içme suyu altyapısı da yetersiz kalmaktadır.

TALEP: Temiz içme suyuna erişim bir haktır. Şebeke ile verilen içme ve kullanma suyu, yeterli, güvenilir, erişilebilir ve ekonomik olmalıdır. **İçme suyu altyapısının kent nüfusu projeksiyonları da göz önünde bulundurularak iyileştirilmesini talep ediyoruz.**

Ankara'da birçok bölgede yağmur suyu ve kanalizasyon suyu birlikte toplanmaktadır. Ani yağış olduğu dönemlerde altyapı yetersiz kalmakta ve su baskınlarına yol açmaktadır. Ankara'da rant odaklı kentleşme politikaları, sel ve taşkın riskine yol açmaktadır. Doğal alanları tahrip eden ulaşım politikaları ve vadilerin betonlaşmasına yol açan imar uygulamaları, değişen iklimsel koşullarla birlikte suyun toprakta emiliminin azalmasına, sel ve taşkın olayları yaşanmasına yol açmaktadır. Ankara caddelerine adını veren derelerin birçok yerde üstü kapatılmış ve yok edilmiştir. Çevre Sorunları ve Öncelikleri sıralamasında, Su Kirliliği Ankara ilinin 1. Öncelikli sorunudur⁵. Ankara Çayı'nın açıktan geçtiği Atatürk Orman Çiftliği gibi belirli bölgelerde suyun kirlenmiş olduğu görülmektedir. Derelerin kirlenmesi, doğal yaşamı olumsuz etkilemekte ve çevre kirliliğine yol açmaktadır. Ayrıca artan nüfus ve sanayi ile birlikte atık su arıtma tesisleri yetersiz kalmaktadır.

TALEP: Atık su ve yağmursuyu kanalları ayrıştırılmalı, kanalizasyon altyapısı iyileştirilmesini, atık su arıtma tesislerinin kapasitesi artırılmalıdır. Ankara'nın coğrafi özellikleri ve doğal değerleri ile uyumlu bir biçimde gelişimi düşünülerek, **vadiler korunarak yağmur suyunun toprakta emiliminin sağlanmasını, kapatılan derelerin ıslah edilmesini talep ediyoruz.**

Atık ve Geri Dönüşüm Politikası

Son yıllarda merkezi ve yerel yönetimlerin sıfır atık ve geri dönüşüm konularında yürütmeye başladıkları çalışmalar önemli gelişmeler olsa da gelişmiş ülkelere kıyasla halen son derece geri bir noktadadır. Kentlerimizde geri dönüşüm uygulaması büyük çoğunlukla katı atık toplama ve taşıma işçileri tarafından yürütülmektedir. Bu durum kayıtsız ve güvencesiz bir çalışma sektörü yaratırken, geri dönüşümün de verimsiz bir şekilde, sağlıksız ortamlarda yapılmasına neden

⁵ https://webdosya.csb.gov.tr/db/ced/icerikler/2017_ankara_cevre_durum_raporu_son-20181003143741.pdf

olmaktadır. TÜİK verilerine göre Ankara için kişi başı günlük atık miktarı 2004 yılında 1,56 kg iken 2016 yılında 1.14 kg'a düşerken, belediyelerin bu süreç içerisinde atık yönetimi hizmetleri için ayırdıkları bütçe artmıştır⁶. Ankara ili belediyelerinin toplam çevresel harcama miktarı, 2016 yılı itibariyle Türkiye'de 2. sıradadır. Ancak, Ankara'da 2016 yılı itibariyle belediye atıklarının sadece %53'ü geri kazanım tesislerine gönderilmiştir. Buna göre, çevresel harcamalarında her geçen yıl artış olmasına rağmen, atık toplama faaliyetlerinin, düzenli depolama alanlarının ve geri dönüşüm tesislerinin, kısacası atık yönetiminin yetersiz olduğu görülmektedir. 2019 yılı itibari ile ülke gündemimize giren ücretli poşet uygulaması ve "Sıfır Atık" projesi gibi çalışmalar ile geri dönüşüm konusunda hassasiyetlerin artması olumlu gelişmeler olsa da özellikle toplum bilincinin artırılmasına yönelik projeler oldukça yetersizdir. Ayrıca, Ankara'da 2016 yılında maden atıkları hariç tehlikeli atıkların geri kazanım oranı %66,5 olup, Türkiye geneli geri kazanım oranı olan %80'in altındadır⁷.

TALEP: Yeni ve çağdaş, geri dönüştürülebilir atıkların evlerde ayrıştırıldığı bir geri dönüşüm sistemi, katı atık işçilerini göz ardı etmeksizin bütün ilçe belediyeleri ve büyükşehir belediyesi tarafından oluşturulmalı, atıklar düzenli bir şekilde toplanmalı ve geri dönüşüm tesisleri kurulmalıdır. Yerel yönetimlerce kamusal farkındalık ve eğitim programları geliştirilmelidir. Ayrıca, tehlikeli atıkların depolanması ve bertarafı için yönetmeliklere ve standartlara uygun depolama alanlarının oluşturulmasını ve uygulamaların tavizsiz sürdürülmesini talep ediyoruz.

Yenilenebilir Enerji ve Altyapı

Ülkemizin yaşadığı ekonomik kriz her ne kadar dillendirilmek istenmese de vatandaş her ay yaşamsal giderlere yapılan zamlar ile krizin faturasını asıl ödeyen taraf haline gelmektedir. Ankara halkı Eylül 2018'den beri hızla artan elektrik faturaları ile başa çıkmaya çalışırken, Cumhurbaşkanlığı tarafından seçim öncesi bir hamle olarak aylık 150 kW/saat elektrik fatura desteği uygulamasının 1 Mart 2019 tarihi itibariyle hayata geçirileceği açıklanmıştır. İki milyon iki bin hanenin yararlanacağı destek, milyonlarca vatandaşın artık elektrik faturasını bile ödeyemeyecek kadar yoksullaştığı anlamına gelmektedir.

Elektrik fiyatlarında ardı arkası kesilmeyen artış, fatura desteği uygulamaları ve ekonomi politikaları nedeniyle büyüyen ekonomik kriz, dışa bağımlı enerji politikalarında çıkmaza girildiğini göstermektedir. Elektrik fiyatlarındaki bu artış tarım ve sanayi gibi üretimin yapıldığı her alanda maliyetlerde artış anlamına gelmekte ve tüm toplumsal hayata yansımaktadır.

⁶ <https://cevreselgostergeler.csb.gov.tr/illerin-cevre-gostergeleri-i-85803>

⁷ <https://cevreselgostergeler.csb.gov.tr/illerin-cevre-gostergeleri-i-85803>

TALEP: Elektrik faturası desteği gibi enerji sorununu çözmekten uzak “yardım politikaları” değil, toplumun karşılayabileceği, **temiz, çevre dostu ve yenilenebilir enerji politikalarının geliştirilmesini talep ediyoruz.**

Elektrik enerjisini nasıl elde edildiği önemlidir. Ankara'nın Nallıhan İlçesinde bulunan Çayırhan Termik Santrali kısa vadede kentin enerji ihtiyacının bir kısmını karşılarsa da dışa bağımlı bir enerji üretim modeli olması, kentlerin sürekli artan enerji ihtiyacına yetemeyecek olması, yarattığı ekolojik yıkım ve kamu sağlığını ciddi şekilde etkilemesi nedeniyle hiçbir biçimde sürdürülebilir olmayıp, kamu yararını gözetmeyen politikaların ürünü değildir.

TALEP: Ankara'nın enerji politikalarında **kamu yararını esas alan, doğal ve kültürel değerlerle uyumlu yenilenebilir enerji kaynaklarına yer verilmesini talep ediyoruz.**

Kentimizde, özellikle tarım alanlarının yoğun olduğu çeper bölgelerinde, çok sayıda parsel bazlı güneş enerjisi santrali uygulaması gerçekleştirilmektedir. Bu yatırımların tam verimlilik sağlayabilmesi için kapsamlı analiz çalışmaları sonrası üretilecek bütüncül planlarla yer seçiminin yapılması gerekmektedir.

TALEP: **Yenilenebilir enerji yatırımlarının** kişilerin talepleri doğrultusunda, parsel bazlı imar planları ile değil, **kapsamlı ve bütüncül bir üst ölçekli plan çerçevesinde** yönlendirilmesi ile **gerçekleştirilmesini talep ediyoruz.**

4. Kent Kimliği

KENTSEL MEKÂNLAR

Ulus Tarihi Kent Merkezi

Ulus Tarihi Kent Merkezi'nde şehircilik esasları, korumaya ilişkin tüm ulusal ve uluslararası ilkeler yok sayılmakta, meslek odalarının ve bilim insanlarının uyarıları ciddiye alınmamakta ve devletin kurumları el ele vererek şehrin tarihini yok edecek nitelikte kararların altına imza atmaktadır. Ulus, ilk çağlardan günümüze çeşitli medeniyetlere ve toplumlara ev sahipliği yapmış Ankara'nın tarihini yansıtan toplumsal bir değerdir. Barındırdığı tarihi ve kültürel dokusundaki çeşitliliği ve değerleri ile kentte yaşayan herkese dokunabilecek mekânları barındırmaktadır. Ancak bugün kentte yaşayan bireyler Ulus'un değerini ve sahip olduğu kimliği tanıyamadığı için okuyamamakta ve içselleştirememektedir. Ulus'un arka plana atılmış, yok edilmeye çalışılmış bir kent merkezi olmaktan kurtarılması ve bütün değerleri ile kentliyle bütünleştirilmesi gerekmektedir. Cumhuriyet'in sivil mimari örneklerinden biri olan İller Bankası binasının yıkımı, Ulus'u korumaktan ziyade niteliksizleştirerek Tarihi Kent Merkezi ve Meydan Tasarımı projeleri Ulus için tasarlanan kötü senaryoların fragmanı olarak kendini göstermiştir.

TALEP: Ulus'u talan etme projesinin bir an önce durdurulması ve yüzyıllar boyunca inşa edilen dokunun Ankara'ya kazandırılması gerekmektedir. Öncelikle **planlar ve üst ölçekli ulaşım kararlarının tarihi dokuyu kapsayan bir çerçevede ele alınmasını, bilim insanları, meslek odaları ve sivil toplum alanından çok paydaşlı bir şekilde, kolektif olarak tartışılarak sahip olunan değerlerin korunmasını talep ediyoruz.** Diğer yandan, kentlilerin bu konudaki farkındalıklarını artıracak ve bilgiye erişimleri çeşitli teknolojik araçlar ve uygulamalar ile ulaşılabilir kılacak projelerin uygulanmasını talep ediyoruz.

Kızılay/Yenişehir Kimliği

Kızılay Cumhuriyetin ilk yıllarında yeni şehir olarak planlanmış modern bir kent merkezidir. Zaman içerisinde, Kızılay'a adını veren Kızılay binasının yıkılmasıyla başlayan kentin kimliğine zarar veren çeşitli uygulamalara konu olmuştur. Bunlardan en sonuncusu, tüm kentlilere ait olan ve köklü bir geçmişe sahip olan kent merkezinin isminin merkezi bir kararla aniden değiştirilmesi olmuştur. Yaşanan toplumsal olayları anmak ve hatırlamak için muhakkak düzenlemeler yapılmalıdır. Ancak bunun yolu, ülkemizde yeni tartışmalar ve ayrışmaları yaratacak şekilde, ortak tarihi bir geçmiş sonucunda kabul görmüş mekân adlarını değiştirerek olmamalıdır.

TALEP: İsim değişikliği kararı aslında Kızılay'ın mekânsal kimliğine indirilen en büyük darbelerden biridir. **Her ne koşulda olursa olsun Cumhuriyet'in devrimci sembollerinin tahribatının durdurulmasını talep ediyoruz.**

İstiklal Mahallesi

Cumhuriyet sonrası dönemin Başkent kimliği ile Ankara bir bürokrasi kenti olmasının yanı sıra, asırlara dayanan azınlık yerleşimlerini de bünyesinde barındırmaktadır. Bu yerleşimlerin bir örneği olan İstiklal Mahallesi farklı dönemlerde akademi tarafından incelenmiş, kentin en önemli tarihi mekânlarından biridir. Yalnızlaştırılan ve beton bir perde ile çevresi örülen bu alanın, bir an önce kente kazandırılması gerekmektedir.

TALEP: Günümüzde atıl halde bırakılan İstiklal Mahallesinin barındırdığı özgün mimari kente yeniden kazandırılmalı; koruma kurulları, akademi, sivil toplum örgütleri ve meslek odalarının ortaklaşa çalıştığı bir tartışma ortamı kurgulanmalıdır. **İstiklal Mahallesinin kente nasıl kazandırılacağına tartışılmasını, mekânsal belleğin yeniden canlandırılmasını talep ediyoruz.**

Güvenpark ve Saraçoğlu Mahallesi

Kent kimliği açısından sembolik değeri olan Güvenpark ve bilinçli bir şekilde rant uğruna atıl durumda bırakılan Cumhuriyetin ilk toplu konut projesi olan Saraçoğlu Mahallesi kentsel dönüşüm adı altında yıkma girişimlerinden vazgeçilmelidir. Sahip olduğu nitelikler ve değerler her anlamda göz önünde bulundurularak korunarak yaşatılmalıdır.

Cumhuriyet Döneminden günümüze dek bugün belki de kentte en çok kullanılan kent parkı olan Güvenpark, kente gelen birinin ziyaret etmek istediği, akılda kalan bir sembolik değere sahiptir.

1930'lardan günümüze mekânsal anlamda giderek daraltılmış ve sıkıştırılmış ise de kentin en canlı mekânlarından biri olma özelliğine sahiptir. Anıtın ve parkın çevresi ile olan ilişkisi düşünüldüğünde ne yazık ki yarı açık cezaevi bahçesini andırmaktadır. Polis ablukasından ve dolmuş-taksi duraklarının yarattığı baskıdan yaya hareketinin kimi zaman imkânsız hale geldiği bir geçiş alanı haline gelmiş durumdadır.

TALEP: Güvenpark'ın doğal sit alanı olduğu unutulmamasını, tarihi, kültürel ve sembolik değeri ile kamusal bir odak olarak kentin kalbindeki park olma özelliğinin sürdürülebilir kılınmasını talep ediyoruz.

Sıhhiye Hastaneler Bölgesi

Bilkent ve Etlik Şehir Hastanelerinin açılmasından sonra Ankara'da birçok hastane kapatılacaktır. Kapatılacak olan altı hastane arasından dördü; Numune, Yüksek İhtisas, Zekai Tahir Burak Kadın Sağlığı ve Çocuk, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Hastaneleri Sıhhiye bölgesinde bulunmaktadır. Unutulmamalıdır ki, kapatılacak hastaneler sadece binalardan ibaret değildir. Bu kurumlar binlerce tıp uzmanı yetiştirip Anadolu'nun çeşitli bölgelerine göndermiş, sağlık alanının köklü eğitim kurumlarını temsil etmektedirler. Köklerinin burada bulunması itibari ile Sıhhiye'nin mekânsal kimliğini oluşturmuş, bu kimlikten beslenerek büyümüşlerdir. Örneğin, Ankara Numune Eğitim ve Araştırma Hastanesi kuruluş yılı itibari ile (1881) Ankara'nın en eski sağlık kuruluşudur. Zekai Tahir Burak Kadın ve Çocuk Araştırmaları Hastanesi (Doğumevi) 1925 yılında kurulmuş, Türkiye'nin kamuda ilk tüp bebek merkezini açan hastanesidir. Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Merkezi Projesi Sağlık Bakanlığının birinci beş yıllık kalkınma planı dahilinde 1963 yılında uygulamaya konulmuş, Türkiye'nin ilk elli yatak kapasiteli pediatrik rehabilitasyon merkezidir. Türkiye Yüksek İhtisas Eğitim ve Araştırma Hastanesi, organ nakilleri başta olmak üzere ileri seviyede uzmanlık gerektiren hastalıkların tedavi edildiği 54 yıllık bir sağlık kurumudur. Benzer biçimde, diğer bölgelerde bulunan Atatürk ve Dışkapı Çocuk Sağlığı Hematoloji Onkoloji Eğitim ve Araştırma Hastaneleri de alanında özelleşmiş, köklü hastanelerdir.

TALEP: Her yıl milyonlarca doların harcandığı, trafik bağlantılarının şüphe götürmez şekilde problemlili olduğu Şehir Hastaneleri projesi yerine; **Sıhhiye bölgesinin mevcut (trafik, bina sağlıklaştırma, hava kirliliği vb.) problemlerinin çözülmesini ve bu bölgede yıllardır inşa edilen 'sağlık' kimliğinin korunmasını talep ediyoruz.**

Atatürk Orman Çiftliği (AOÇ)

Ankara kenti ile bütünleşmiş, kentlinin sosyal anlamda ürettiği kamusal mekânlardan biri olarak da tanımlanan Atatürk Orman Çiftliği, ne yazık ki son dönemde değersizleştirilmiş ve talan edilmiştir. Doğal ve kültürel değerleri, fiziksel ve sembolik anlamları ile kente ve kentliye yeniden kazandırılması gereken bu üretim odağı, Başkent'in en önemli kimlik öğelerinden birisidir.

TALEP: Doğal ve kültürel değerleri ile **AOÇ'nin** Ankara için sahip olduğu sembolik değerinin yanında; özgün tarımsal üretim mekânı olma özelliğinin de korunarak **sosyal ve fiziksel anlamda bir üretim mekânı olarak değerlendirilmesini ve talan politikalarının durdurulması talep ediyoruz.**

TOPLUMSAL OLAYLAR

1963 Uçak Kazası

Yaşanan olaylar kent belleğini şekillendirirken, bilmediğimiz, konuşmadığımız ortak acılar kentin gerçeklerinden uzaklaşmamıza neden olmaktadır. 1963 yılında, Ulus üzerinde meydana gelen uçak kazasının belgelenmesi ve konuşulması kentin kolektif belleği açısından büyük önem taşımaktadır.

TALEP: 1963 yılında gerçekleşen ve yüzden fazla insanın hayatını kaybettiği uçak kazasında hayatını kaybedenlerin anısına bir anıt yapılmasını talep ediyoruz.

10 Ekim Ankara Gar Katliamı

Ankara, son bir yılda defalarca terör saldırılarına maruz kalmış, ancak canlarımızı kaybettiğimiz bu olaylara ilişkin hiçbir düzenleme yapılmamıştır. Örneğin üst örgütümüz TMMOB'un da düzenleyici olduğu 10 Ekim Emek, Barış ve Demokrasi Mitinginde yoldaşlarımızı yitirdiğimiz gar önündeki alanın hala hiç bir şey yaşanmamış bir araç yolu olarak kullanılmasında beis görülmemektedir. Yerel yönetimler tarafından taleplere cevap bulunamaması sonucunda 10 Ekim katliamı anısına bu acıyı yaşayanların ve paylaşılanların emeğiyle kartonlarla bir anıt düzenlenmiş olup, çevresel ve kitlesel tahribatlara maruz kaldığı da bilinmektedir.

TALEP: Katliamların bir daha yaşanmaması umuduyla toplumsal hafızamızda yer edinmesi için Ankara Garı Meydanı'ndan başlayarak anıt mekân düzenlemelerinin toplumsal oydaşma yoluyla gerçekleştirilmesini; TMMOB ve 10 Ekim Platformu bileşenlerinin sürece doğrudan katkısı ile tartışılan bir **anıt ve meydan tasarımı yarışmasının düzenlenmesini ve 'uygulamasının' gerçekleşmesini talep ediyoruz.**

Merasim Sokak ve 13 Mart Katliamları

2016 yılında, 17 Şubat'ta Merasim sokakta, 13 Mart'ta Kızılay'da onlarca yurttaşımızı kaybettik. 13 Mart Güvenpark saldırısında saldırının olduğu yere hiçbir şey olmamışçasına asfalt atılmış, zarar gören iki anıtsal çınar ağacı kökünden kesilmiştir.

TALEP: Kentimizde yaşanan saldırılarda kaybettiklerimizin anısında **Kızılay'da bir anıt yapılmasını, sivil toplum örgütleri ve kaybedilenlerin aileleri ile birlikte sürecin yönetilmesini talep ediyoruz.**

KÜLTÜREL ve TARİHİ KATMANLAR

Ankara Kent Müzesi

Başkent Ankara sahip olduğu doğal, kültürel, tarihi değerleri ile özgün bir kent kimliğine sahiptir. Ankara, sonradan kurulan yeni başkentlere benzer bir kuruluş ve yapılanma geçirmemiş, her yönüyle kendine özgün tarihsel gelişme süreci içinde, tarihi ve bölgesel bir merkezden başkente doğru adım adım gelişmiştir (Dinçer, 2006).

TALEP: Sahip olduğumuz değerlerimizi sergilemek, Ankara kentlileri ve kente dışarıdan gelen ziyaretçiler ile paylaşmak amacı ile Ankara'ya bir kent müzesi kazandırılmasını, bu müzelerin kurulması ile birlikte halkın bilgilendirilmesi ve sahip olduğumuz değerlerin bilincine toplum olarak erişmenin yolunun kolaylaştırılmasını talep ediyoruz.

Ulus'un Çok Katmanlı Tarihi Yapısı

Ulus sadece Cumhuriyet dönemine ait çok önemli yapıları değil, aynı zamanda kültürel mirasın farklı katmanlarını da içermektedir. Frig, Galat, Roma, Bizans, Selçuklu, Osmanlı ve Türkiye Cumhuriyeti'nin farklı katmanları bugünün Ulus'unu ortaya çıkarır.

TALEP: Üste çıkarılmaya çalışılan kimlik inşasında, yıkıcı ve bilimsellikten uzak uygulamalar yerine, Ulus'ta unutturulmaya çalışılan tüm kültürel mirasın ve tarihsel katmanların korunmasını ve kent hayatına katılmasını talep ediyoruz.

KÜLTÜREL FAALİYETLER - KENT YAŞAMI

Kamusal Alanlar

Kentin en önemli kamusal alanları sürekli olarak işlevleri dışında kullanımlar için geçici veya sürekli olarak kaybedilmektedir. İtfaiye meydanı cami yapımı ile yerle bir olmuştur, Güvenpark metro ve yeraltı projeleri tehdidi altındadır. Henüz kaybedilmemiş olan birçoğunda ise bu yönde bir baskı bulunmaktadır. Diğer taraftan kamusal alanların kamusal ve toplumsal kullanımına kısıtlamalar getirilmektedir.

TALEP: Kentin en önemli kamusal mekânları olan parklar ve meydanlar gibi açık-yeşil alanları; her türlü yapılaşma baskısından uzak, kültürel, sosyal ve toplumsal faaliyetlerle bütünleşik bir yapıda, kentin tüm kullanıcılarının eşit biçimde

erişebileceği ve kullanılabilmesi şeklinde geliştirilmesi ve korunmasını talep ediyoruz.

Tiyatrolar

Başkent Ankara Cumhuriyet dönemi ile birlikte sanatkâr yetiştiren üniversite okulları, opera ve balesi, çeşitli festivalleri, müzeleri ile Anadolu'nun kültür merkezi olarak tanınmıştır. Cumhuriyet başkenti olarak Ankara kentinde benimsenen düşünce, bir ulusun ilerleyebilmesi ve kendini var etmesi sanata ve kültüre verdiği önem üzerine kurulu olduğudur.

Başkent Ankara yurttaşların sanata olan ilgisi ve alakası ile bilinmektedir. Birçok sanatçı, beyanlarında Ankara izleyicisinin farklı olduğunu defalarca belirtmiştir. TÜİK verilerine göre, Türkiye genelindeki yıllık bazda yaklaşık yedi milyon seyircinin bir milyonu kentimizde yer almaktadır. Bu nicelikler, niteliklerle birleştirilmeli, kent merkezlerinde tiyatrolar desteklenerek, sanat AVM'lerden çıkıp sokağa taşmalıdır.

TALEP: Devlet tiyatrolarının ve özel tiyatroların sergilenme alanlarının çoğaltılmasını, **kentlilere sunulan kültürel aktivite mekânlarını geliştirmek amacı ile yeni tiyatro sahnelerinin kurulmasını, mevcut tiyatroların korunmasını,** sokak sahnelerinden kapalı tiyatro binalarına sanatın kentliye dokunmasını sağlayacak ve iletişimini güçlendirecek teşvikler yapılmasını **talep ediyoruz.**

Sinemalar

Sanata verdiği öneme paralel olarak, 2000'lerin sonlarında Ankara, 100'ü aşkın sinema binasına sahip bir kenttir. Ancak sinema anlayışı, boş vakit aktivitesi olarak sanattan bağımsız bir biçimde düşünülen günümüz anlayışının aksine; tiyatro, bale ve operaya kentlinin verdiği değer gibi, özel olarak zaman ayrılan ve değerlendirilen bir kültürel aktivite olarak görülmelidir. Sinema yapıları kentin merkezlerinde sokaktan girişini alan, bu anlamıyla sokakların da canlı kalmasını sağlayan mekânlardır. Bugün, sinema salonları geçmişin aksine AVM'lere hapsedilen ve festival filmlerine erişmenin birkaç sinema dışında mümkün olmadığı aktivite mekânlarından oluşturmaktadır. Açık hava film gösterimlerinin kentin en çekici kültürel faaliyetlerinden biri olarak gerçekleştirildiği ve kendi içinde kamusal bir kültür haline geldiği Ankara kentinin bu bağlamda geçmişinden beslenmesi ve sinema kültürünün halkla olan ilişkisinin güçlendirilmesi gerekmektedir.

TALEP: Mevsime bağlı olarak kimi yerel yönetimlerin uyguladığı ve sonuçlarının da genel anlamda memnuniyet yarattığı (bu da bize göstermektedir ki kentlinin

eskiden sahip olduğu kültürüne olan özlem bu ilişkiyi kurmayı kolaylaştırmaktadır) açık hava film gösterimleri, film festivallerinin düzenlenmesini ve **sinema salonlarının AVM'lerden kurtarılarak, yalnızca seyircinin filmi izleyerek tükettiği bir mekân olarak değil, bir kamusallığın paylaşım mekânı olduğu düşüncesinin benimsenerek kente ve sokaklara taşınmasını talep ediyoruz.**

Festivaller

Kentin kimliğini oluşturan değerlerin sergilenme yöntemlerinden biri olarak düşünülen festivaller, kent kültürünün bir parçasıdır. Ankara kentinin çok kültürlü yapısı göz önünde bulundurulduğunda, kültür-sanat festivalleri kapsamında birçok festival düzenlenmektedir. Geçmişten günümüze ne yazık ki unutilan değerlerimizle birlikte festivaller ve festival mekânları da eski önemini yitirmiştir.

TALEP: Yerel yönetimden, festival mekânlarının, kentsel mekânlar tasarlanırken kentin kamusal alanlarının önemli bileşenleri olduğu düşünülerek kurgulanmasını, Ankara kentinin özgün kültürünü ve sahip olduğu geleneği korumak, yaşatmak ve gelecek nesillere aktarmak amacı ile festivaller düzenlenmesini, festivalleri teşvik etmek ve gerekli mekânları ve altyapıyı sağlamasını talep ediyoruz.

Üniversite Öğrencileri

Ankara kenti bürokrasinin başkenti olduğu kadar, üniversite öğrencilerinin de kentidir. Kentte 250.000'e yakın üniversite öğrencisi yaşamaktadır ki bu sayı, Türkiye'deki 38 ilin nüfusundan fazladır.

TALEP: Gündelik yaşamda kültürel aktivitelere, toplu ulaşım, kamusal mekânlara erişimin giderek zorlaştığı günümüzde, ulaşım, spor, kültürel ve boş vakit aktiviteleri konularında üniversite öğrencilerine yönelik adımlar atılmasını talep ediyoruz.

5. Planlama Mesleği

Yerel Yönetimlerin İşleyişi ve Plancının Rolü

Yerel yönetimlerde plancıların rolünün iki türlü olduğu söylenebilir. İdari görevi olanlar ve plancı olarak çalışanlar. İdari görevi olan plancılar, imar daire başkanı da dâhil olmak üzere, doğrudan imar komisyonu üyeleriyle çalışmaktadırlar. Bu tür çalışmalarda da mesleki önceliklerden ziyade, onay tartışmaları belirleyici olmaktadır. Yerel yönetimlerde planlama hizmetinin üretiminin parçacı, birbirinden kopuk yaklaşımlarla sürdürüldüğünü görüyoruz. Alt ölçek ve üst ölçek arasında bağ kuran kimi çalışmalar olmakta ama bunlar işleyişin bütünü içinde oldukça kısmi kalmaktadır. Plancılar bu süreçte karar verme konumundan oldukça uzak bir şekilde, kendilerinden evvel alınmış kararları uygulayan teknik elemanlar pozisyonuna itilmektedirler. Başka bir ifadeyle, plancının rolü verili bir takım çalışmalar için gereken teknik bilgiyi sunmak olarak değerlendirilmektedir. Ankara Büyükşehir Belediyesi'nde, ilçe belediyelerinde, bakanlıklarda ve özel sektörde çalışan plancılar, meclis tarafından verilen kararların uygulayıcısı olarak görülmekte, planlama sürecine bütünsel olarak dâhil edilmemektedirler. Plancıların belediyelerdeki çalışma koşulları, karar alma süreçlerindeki etkilerini anlamak bakımından elzemdir. 1990'lar ve öncesinde şehir plancılarının mesleki deneyimlerini belli ölçüde birbirlerine aktarmalarına olanak sağlayan bir çalışma ortamına sahip oldukları söylenebilir. Bilhassa 2000'li yıllarla birlikte sözleşme ağırlıklı bir kadro tipi yaygınlaşmış ve bu durum plancıların mesleklerini öne çıkarmalarına engel olarak pasifize etmiştir. Başka bir ifadeyle, sözleşmeli elemanların yerel yönetimlerde çalışmaya başlamasıyla birlikte yukarıda ifade edilen çalışma ortamı sabote edilmiş, deneyimli plancılar pasif bir role maruz bırakılmıştır. Maalesef bugün gelinen noktada, çeşitli kademelerdeki karar alma süreçlerinde plancılar tarafından yapılan mesleki yorumların, plan değişikliği vb. süreçlerdeki etkisi yok denecek kadar azdır. Mevcut durumda belediye meclisleri de genelde ilgili yerel ölçekteki sermaye gruplarının, çıkar gruplarının temsilcilerinden oluşmaktadır. Başka bir ifadeyle, belediye meclis üyesi olmak için çıkar gruplarıyla yakın ilişki gerekmekte; bu ise, mesleki birikim nitelikleriyle yerel siyasette aktif olmayı engellemektedir. Bu durum, belediye meclislerinde alınan kararlara da doğrudan doğruya etki etmektedir. Böyle bir meclis yapısı içinde, kamu odaklı mesleki bir faaliyet yürütme iddiası ancak bir dereceye kadar olanaklı olmaktadır. Zira plancılar da çeşitli sebeplerle bu ilişkilere dâhil olabilmekte, mesleki önceliklerini geri plana atabilmektedir. Ayrıca, yerel yönetimlerin planlama karşısında ortak bir tutumlarının olmadığı görülmektedir. Planlamanın önemine dair hassasiyet hususunda, yönetim kadrolarındaki insanların mesleki profilleri, yönetimin üst kademelerinde plancıların olup olmaması gibi faktörler belirleyici olabilmektedir. Başka bir ifadeyle, planlama konusundaki yaklaşımın kişilere ve yönetime bağlı olarak değiştiği bir yapılanma söz konusudur.

Ekonomik kriz sürecinden gerek kamuda gerek özel sektörde her türlü planlama, projelendirme ve denetleme işlerini üstlenen Şehir Plancıları olumsuz bir şekilde etkilenmektedir. Meslektaşlarımız, kriz ortamının yarattığı kaos durumundan kaynaklanan sorunların yanında, mesleğimize özgü sorunlarla da ilgilenmek zorunda kalmaktadır. Özel sektörde çalışan plancıların tamamına yakını; yatırımların durması, projelerin iptal edilmesi, düşük ek göstergeler gibi sorunlar ile yüz yüzedir. Kanun Hükmünde Kararnamelerle hukuksuz biçimde kamu görevinden çıkarılan meslektaşlarımız, krizden en olumsuz etkilenen kesimlerin başında yer almaktadır. Bu arkadaşlarımız sadece kamudaki işlerini kaybetmekle kalmadılar, aynı zamanda mesleklerini icra edebilecekleri başka işlerde de çalışmamaları yönünde engellerle karşılaştılar. Meslektaşlarımızın yurt içinde kamusal hizmet niteliğindeki işlerde çalışmasına izin verilmediği gibi, pasaport yasakları nedeniyle yurt dışına çıkmaları da engellenmektedir.

TALEPLER

1. Etkin bir mesleki deneyim için, plancıların taşeron ve sözleşmeli bir şekilde çalışmaktan ziyade kadrolu çalışan olmaları gerekmektedir. Başka bir ifadeyle, planlama sürecine itiraz ettiklerinde, işlerini kaybetme korkusundan kurtulmuş olmaları gerekir. Kamu ve özel sektörde çalışan plancıların işsizlik, esnek çalışma, güvencesizlik, sağlıksız çalışma koşulları ve reel ücret kaybı gibi sorunlarının çözülmesini talep ediyoruz.
2. Ankara'nın il ve ilçe belediye meclis üyeleri arasında plancıların olmaması dikkat çekicidir. Kişilerin belediye meclis üyesi olmaları için belirli kriterlere tabi olmalarını; belediye meclisinin, en azından bir dereceye kadar, başta şehir planlama olmak üzere çeşitli mesleklerde uzmanlaşmış kişiler tarafından oluşturulmasını talep ediyoruz.
3. Mevcut yerel yönetim pratiğinde planlama ve karar sürecinde oldukça belirleyici bir pozisyonda olan imar komisyonlarında, muhakkak plancıların da yer almalarını ve böylelikle planlama sürecinin rant odaklı biçimlenişinde hayli sorumluluk sahibi olan bu komisyonların işleyişinin plancıların müdahalesine açık hale getirilmesini talep ediyoruz.
4. Planlama yaklaşımında, planın yalnızca fiziksel müdahaleye odaklanan nihai bir belge olarak değil, plancının aktif rol oynadığı katılımcı, dinamik ve disiplinler arası şekilde gerçekleştirilen kamusal ve çok paydaşlı bir süreç olarak benimsenmesini talep ediyoruz.
5. Siyasi bir araç haline getirilen planlama mevzuatındaki merkezi idare vesayetinin kaldırılmasını; planlamanın kademeli birlikteliği ilkesi

çerçevesinde üst ölçekli mekânsal plan kararlarının, yerel idarelerin yetkisi altında plancının aktif olacağı çok paydaşlı ve katılımcı bir sürece bırakılmasını talep ediyoruz.

6. ÇAP olarak adlandırılan imar durumuyla ilgilenen çalışmalarda da plancının yer almaları gereklidir. ÇAP'ların sadece planı okuyabilenlerin (örn. haritacı, mimar) imza attığı bir yer olarak görülmekten vazgeçilmesini; mesleki nitelikleri itibarıyla planlama bilgisine sahip ve dolayısıyla doğru bir okuma yapabilecek olan plancının da bu sürece dâhil edilmesini talep ediyoruz.
7. Parselasyon planlarını haritacı ve plancının ortak imzalamalarını ve böylelikle plana aykırı parselasyonlar yapılmasının da önüne geçilmesini talep ediyoruz.
8. Belediye karnesi gibi yöntemlerin oluşturulmasıyla birlikte yerel yönetimlerin performansının ölçülmesini; bunu sağlamak üzere bilimsel ve nesnel kriterlerin belirlenmesini; şehir plancıları, ilgili meslek odaları ve sivil toplum örgütlerinin de parçası olduğu katılımcı bir süreç talep ediyoruz.
9. Kanun Hükmünde Kararnamelerle hukuksuz biçimde kamu görevinden çıkarılan meslektaşlarımızın mesleki deneyimlerine devam etmeleri için idari süreçlerin kurgulanmasını talep ediyoruz.
10. Büyükşehirlerde buldukları kentin gelişmesine daha çok katkıda bulunabilmeleri için kurgulanan; yerel koşullara özgü ortaklık modellerinin üretilmesine ve yerel için yapılması gereken planlama yaklaşımlarının benimsenerek merkezi hükümet politikalarında konumlandırılmasını sağlamaya yönelik çalışmaların yürütüldüğü Metropolitan Planlama bürolarının yeniden kurulmasını talep ediyoruz.

Yerel Yönetimlerde Plancı Olarak Çalışma Deneyimi

Planlama eğitimi ile planlama pratiği arasında ciddi bir kopukluk mevcuttur. Plancılar, çalışma yaşamlarının başlarında aldığı eğitimin dışında yer alan pratikler içinde direnen plancılar olmakta, ekonomik ve siyasi baskılar sonucunda adapte olmuş plancılar haline gelmekte veya uzun bir direnen plancı döneminden sonra yığılı plancılara dönüşebilmektedirler. Burada önemli bir soru, ekonomik ve siyasi baskılar altında mesleğini sürdüren plancının, planlama pratiğini bütün bir toplumun yararlanabileceği kamusal bir etkinlik olarak icra etmeyi nasıl başarabileceğidir. Bu tür bir icra faaliyeti, aynı zamanda, plancıların mesleki olarak daha saygın ve karar verici olmalarıyla da yakından ilişkilidir.

Bu hususta önem taşıyan başlıklardan biri de meslek etiğidir. Planlama meslek alanında, meslek pratiğini denetleme konusunda da yol gösterecek etik ilkelere ihtiyaç duyulmaktadır. Bu etik ilkeler ve bunların getireceği denetleme boyutu hem özel hem kamu için geçerlidir zira plancı özelde de çalışsa kamuda da çalışsa, yöneticisinin veya üstünün istediğini yapmaya zorlanmaktadır (belediye başkanı, işveren, imar müdürü vb.). Bu açıdan iki sektör arasında ciddi bir fark olmadığı söylenebilir. Pratikte etkili olmayı başaracak meslek ilkelerinin geliştirilmesi ve uygulaması konusundaysa meslek odalarına, dolayısıyla Şehir Plancıları Odası'na önemli görevler düşmektedir. Bu noktada Şehir Plancıları Odası tarafından yayımlanan Mesleki Etik Kural ve İlkelerin yaygınlaştırılması, geliştirilmesi ve benimsenmesi önemlidir.

Diğer taraftan, elbette yerel yönetimlerde plancı olarak çalışmanın getirdiği kimi farklılıklar da vardır. Bunlardan bir tanesi, belediyedeki plancılık deneyiminin vatandaşlarla doğrudan doğruya bir etkileşim boyutuna sahip olması, planlama sürecine etki eden siyasi faktörleri birebir görmek ve gene imar komisyonları ve belediye meclisleri yoluyla karar alma süreçlerindeki hakim modeli doğrudan yaşayarak öğrenmektir. Bu bakımdan, yerel yönetimlerde plancı olmanın kişiye, planlama sürecinin geri planına dair daha bütünsel bir bakış açısı kazandırdığı söylenebilir. Ayrıca plancılar yerel yönetimlerde kendi mesleki nitelikleri ve birikimleriyle ilgili olmayan birimlerde çalışabilmekte, bu da ciddi bir nitelikli iş gücünün heba edilmesine yol açmaktadır.

TALEPLER

1. Kamu ve özel sektörde çalışan plancıların tümünü kapsayan Mesleki Etik Kural ve İlkeler⁸ geliştirilmeli ve benimsenmeli; bu ilkelerin, planlama pratiği üzerinde denetim sağlayabilecek bir yaptırım gücüne sahip olmaları için ne tür mekanizmalara ihtiyaç duyulduğu düşünülmelidir. Yerel yönetimlerden kendi bünyelerinde ürettikleri ya da ihtiyaç dâhilinde özel sektörden ihale yoluyla elde ettikleri plan çalışmalarında söz konusu mesleki etik ilkelere uygunluğunun sağlanmasını talep ediyoruz.
2. Eğitimin sürekli bir eylem olduğu gerçeğinden hareketle eğitim kurumlarından, meslek odalarından, sivil toplum örgütlerinden faydalanılmalıdır. Kamu ve özel sektörde çalışan şehir plancılarının eğitim ihtiyaçlarının saptanarak, eğitim program ve planlarının uygulanmasını talep ediyoruz.

⁸ http://www.spo.org.tr/genel/bizden_detay.php?kod=4143

3. Planlama, projelendirme, tasarım, uygulama, denetim ve değerlendirme aşamalarının bilime, tekniğe ve hukuka uygunluğunun sağlanmasında; doğal ve kültürel varlıkların korunmasında şehir planlama, mimarlık ve mühendislik disiplinlerinin önemi ortadadır. Yerel yönetimlerde şehir plancısı istihdamının bu değerlendirmeyle ele alınmasını ve kadroların artırılmasını talep ediyoruz.

Yerel Yönetimlerde Katılımcı Bir Planlama Olanaklı Mı?

Mevcut belediyecilik uygulamasında halk sadece askıya çıkınca planı görmekte ve o aşamadan sonra itiraz edebilmektedir. Esasında, askı süreci bir halk katılımı da değil, yerel yönetimler tarafından halka yapılan resmi bir bildirimdir. Oysa her belediyede bir planlama atölyesi veya benzeri mekanizmaların kurulması yoluyla, planlama öncesinde halkla görüşmeler olabilmeli, halkın sorunları dinlenip katılımcı plan süreci geliştirilmelidir. Ancak bu şekilde, planlama sürecini bir bütün olarak katılım yoluyla ele almayı olanaklı kılacak “katılımcı planlama” gibi yaklaşımlar hayata geçirilebilir. Katılım sürecini, mülk sahiplerinden bağımsızlaştıran bir formülle, ilgili ilçe veya mahallede yaşayan kent sakinlerini odağa alan bir yaklaşımla ele almak gerekir. Zira mülk sahipliği üzerinden işlediğinde kamu yararı boyutu geri plana atılmakta, rant odaklı yaklaşım belirleyici olmaktadır.

Katılımcılık iki temel eksen üzerinden düşünülebilir. Birincisi, güney Amerika ülkelerinde gördüğümüz adil ve katılımcı bütçe uygulamalarıdır. Bunun esası, bütçeyi halka sormaktan; bütçenin yapımı ve harcanması süreçlerine halkı dâhil etmekten geçer. İkincisi ise, tüm kentsel projelerin olmasa dahi, tüm toplumu ilgilendiren kilit projelerin halka sorulmasına dayalı katılım uygulamalarıdır. Günümüzün iletişim teknolojilerinin de yardımıyla ortaya çıkan elektronik belediyecilik gibi uygulamalar yoluyla, bahsi geçen katılım eksenleri için uygun mekanizma ve işleyişler geçmişe nazaran daha kolay ve etkili bir şekilde ortaya konabilir.

TALEPLER

1. Planlama sürecine katılımı, planlama kararlarına dönük ihtiyacın belirlenmesi aşamalarından başlayarak ele alan bütüncül bir katılım yaklaşımının benimsenmesini, aynı şekilde mekânsal planlamada da bütüncül bir bakış açısı geliştirilerek sektörel yaklaşımdan vazgeçilmesini talep ediyoruz.
2. Merkezi idarenin yerel yönetimler üzerindeki baskısını arttıran; yerel katılımı ortadan kaldırılan “bütünşehir” sisteminden vazgeçilmesini, yerel yönetimlerin bunun için çaba göstermesini talep ediyoruz.

3. Kent yönetimine ilişkin mahalle ölçeğinden başlayan ve aşağıdan yukarı örgütlenen, kentin her kesiminin mümkün olduğunca katılmasına olanak verecek katılım mekanizmaları kurulmasını talep ediyoruz.
4. Yerel yönetimlerin, katılım ve denetimde demokratikleşmeyi içselleştirmesini talep ediyoruz.
5. Yerel yönetimlere, yetki alanlarına giren görevlerle ilgili “mali kaynaklar”, siyasi görüş gözetmeden sağlanmalıdır. Ayrıca yerel yönetimler “üretici belediyecilik” anlayışıyla kendi kaynaklarını etik kurallara ve mevzuata uygun şekilde yaratmalıdır. Yerel yönetimlerden, mali kaynaklar konusunda şeffaf olmalarını, öz gelirleri dışındaki borçlanma vb. yöntemlerle kaynak yaratma süreçlerinde dışa bağımlılıktan kaçınmalarını ve her zaman halkın bilgi ve onayına başvurmalarını talep ediyoruz.
6. Katılım adına yürütülen resmi ve fiili uygulamalar yoluyla toplumun mevcut rant odaklı kentsel gelişme anlayışına eklememesine dayalı uygulamalara bir son verilmesini ve mülk sahipliğini değil mahalle sakinliğini ve kentsel ortaklıkları odak alan bir katılım anlayışı benimsenmesini talep ediyoruz.
7. Temsiliyet düzeyinin mümkün olduğunca artırılmasını talep ediyoruz. Yurttaşların görüş ve önerilerinin daha hızlı iletilebileceği, temsiliyet düzeyinin daha yüksek olacağı teknolojik uygulamalar hayata geçirilmesini, belediyelerin vaat ettiği toplumsal projeleri ne oranda gerçekleştirebildiğine yönelik izleme ve geri bildirim olanak sağlayacak yöntemler geliştirilmelisin talep ediyoruz.
8. Var olan toplumsal oluşumlarla iletişim olanakları ve yöntemleri geliştirilmelidir. Semt meclisi, inisiyatif, kolektif, vb. kente dair, yaşam alanlarına dair sözü olan bütün yapıların talepleri dikkate alınmalıdır. Semt meclislerinin belediyelerin gündemine madde sokabilme gibi önemli bir yetkisi olsa da işler halde olan bir yapıya büründürülmesini ve diğer toplumsal kanallarla geliştirilmesini talep ediyoruz.
9. Çocuk konseyleri, çocuk meclisleri gibi yapılar belediyelerde ve yerelde hayata geçirilmelidir. Çocuklar ve gençler yaşadıkları kentlere dair koruma bilinçlerinin geliştirilmesi adına kentin planlama ve tasarım süreçlerine daha çok dâhil olmasını talep ediyoruz.